

Hietala Liisa ja Nissinen Elisa

Kuusamon lapsiperheiden kokemustiedon kar- toitus

KAMK • University
of Applied Sciences

Sisällys

1	Saateteksti	2
2	Tutkimuksen tulokset	4
2.1	Vastaajien taustatiedot	4
2.2	Perheiden arki ja hyvinvointi.....	7
2.2.1	Perheiden hyvinvointi	11
2.2.2	Työllisyystilanteen vaikutus hyvinvointiin ja palveluiden käyttämiseen ..	12
2.2.3	Huoltajien määrän vaikutus hyvinvointiin ja palveluiden käyttämiseen ..	14
2.3	Lapsiperheiden palvelut.....	15
2.3.1	Palveluiden kehittäminen	18
2.3.2	Tuen ja avun saanti	22
2.3.3	Tuen ja avun mahdollisuuksien lisääminen	24
2.3.4	Kokemukset saaduista palveluista sekä niihin vaikuttamisesta ja osallistumisesta	30
2.3.5	Toiveita lapsiperheille järjestettävistä tilaisuuksista ja tapahtumista	34
2.4	Kuusamon viihtyisyys, turvallisuus ja vetovoimaisuus.....	35
2.4.1	Julkisten tilojen hyödyntäminen alueen asukkaiden hyväksi	36
2.4.2	Tulevaisuuden toiveita Kuusamolle asuinyhteisönä ja elinympäristönä ..	38
2.5	Avoin palaute	39

1 Saateteksti

Lapsiperheiden kokemustiedon kartoitus Kuusamossa

Kuusamossa toimii kaupungin vetämänä LAPE-työryhmä, jonka tavoitteena on kartoittaa, arvioida ja kehittää lapsiperheiden palveluita ja hyvinvointia. Työryhmän toiminnan lähtökohtana on avoimen, yhteisöllisyyttä lisäävä toimintakulttuurin kehittäminen. Lapsiperheiden elinympäristön ja heille suunnattujen palveluiden tulisi olla tarpeisiin perustuvaa ja lähellä lapsia, nuoria ja perheitä.

LAPE työryhmä käynnistyi maakunnallisen Lapsiperheiden muutosohjelman myötä ja siihen kuuluvat kaupungin edustajina kasvatus- ja sivistystoimesta varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen edustajat sekä liikunta- ja nuorisopalvelujen edustajat. Lisäksi työryhmässä ovat mukana opiskeluhollosta koulukuraattorit ja kouluterveydenhuollosta sekä lapsiperheiden sosiaalipalveluista edustajat. LAPE-työryhmä on monialainen ja mukana ovat myös tärkeät sidosryhmät, kuten ev.lut seurakunta, Mannerheimin lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanpiiri sekä muita järjestöjä. LAPE-työryhmässä tärkeänä koetaan, että lasten ja nuorten ääni on kuuluvilla työskentelyssä ja tästä syystä työryhmässä on jäsenenä myös Nuorisovaltuuston edustaja.

Tämä raportti on toinen LAPE-työryhmän tekemä laaja selvitys lapsiperheiden nykytilasta Kuusamossa. Kartoituksen toteutti Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL) Pohjois-Pohjanmaan piiri Kuusamon kaupungin vetämän LAPE-työryhmän tehtävänantona. Kysely tehtiin 0–29-vuotiaille lapsiperheille. Raportissa olemme saaneet monipuolisesti esiin eri-ikäisten lasten ja nuorten kuumisia eri puolilta Kuusamoa. Lapsiperheiden kokemustiedon kartoituksesta saatua tietoa vietään myös muille Kuusamon kaupungin toimialoille ja kerätyn tiedon pohjalta luodaan eri palveluissa tavoitteita seuraaville toimintakausille.

Pääasiassa perheiden hyvinvoivaa arkea palvelut tukevat hyvin. Yhteistyö on ammattilaisten ja kodin välillä toiminut hyvin. Läheiset ja sukulaiset koetaan tärkeinä tuen ja avun lähteinä perheiden arjessa. Erityisesti liikuntapalveluilla nähtiin laajasti merkitystä, kun siihen liitettiin myös ulkoliikkumismahdollisuudet. Harrastamisen mahdollisuudet koettiin lapsen ja nuoren hyvinvointia lisäävinä asioina.

Luonto on edelleen perheiden näkökulmasta tärkeä viihtyisyyteen ja turvallisuuteen vaikuttava asia. Kuusamo koetaan sopivan kokoiseksi, rauhalliseksi paikaksi elää, jossa on monipuoliset palvelut ja yhteisöllisyyttä.

Kuusamossa haasteina nousivat edelleen pitkät etäisyydet, joihin liittyy julkisen liikenteen puute. Kartoituksessa nousi esiin myös asuntopula ja julkisilla paikoilla tapahtuvan ilkeiden lisääntyminen. Mielekästä, matalan kynnyksen tekemistä toivottiin eri-ikäisille lapsille ja nuorille lisää sekä myös vanhemmille tukea vanhemmuuteen.

Raportti tuo esiin niitä ilmiöitä ja asioita, joihin LAPE-työryhmällä on tärkeä keskittää huomiota ja viedä asioita eteenpäin. Mielipiteitä ja kokemuksia saatiin laajasti ja siitä LAPE-työryhmä haluaa esittää kiitokset kaikille kartoitukseen osallistuneille. Toivomme, että voimme palvella Kuusamossa asuvia lapsiperheitä edelleen palveluita kehittäen ja vastata kokemustiedon kartoituksessa nousseisiin toiveisiin. Eräs vastaaja totesikin, että ”Hienoa, että palveluja halutaan kehittää. Tilanne on jo nyt tosi hyvä!”

Kati Savolainen

Rukan yhtenäisen peruskoulun rehtori

LAPE-työryhmän koollekutsuja

2 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen tuloksia tarkastellaan neljän pääluvun avulla. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi vastaajien taustatietoja. Toisessa luvussa käsitellään perheiden kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä arkeen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Kolmannessa luvussa käsitellään lapsiperheiden palveluita Kuusamossa. Miten ne tukevat lapsiperheitä ja miten niitä tulisi kehittää, jotta ne tukisivat lapsiperheitä entistä paremmin sekä mistä ja miten perheet ovat saaneet tukea ja apua. Viimeisessä luvussa tuomme esiin perheiden ajatuksia Kuusamon turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja vetovoimaisuudesta.

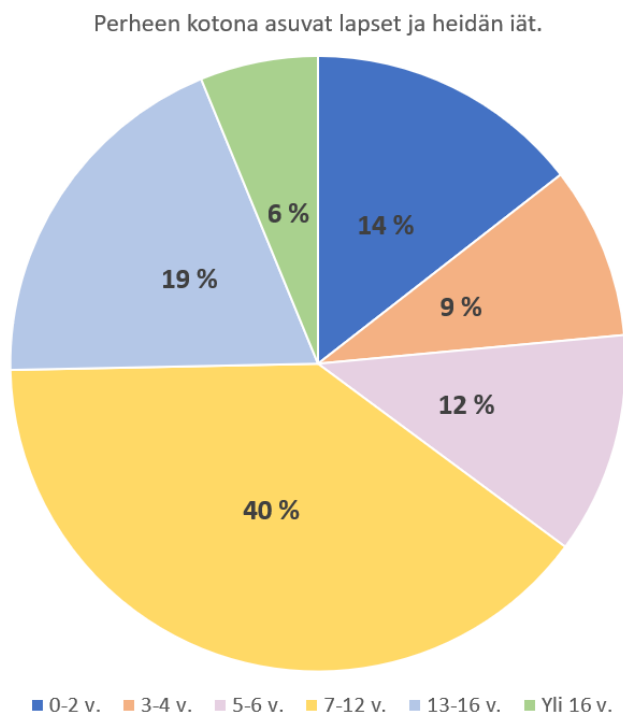
2.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn saatiin kaiken kaikkiaan 196 vastausta. Kysely sisältää seitsemän nuoren vastauksen, jotka rajataan pois analysoinnista opinnäytetyön tutkimusaiheen vuoksi. Henkilötietojen käsittelyn on kieltänyt 31 vastaajaa, jolloin analysoitavaksi jää 157 lapsiperheen vanhemman vastaukset. Tämä vastausmäärä on 11,9 % kaikista 1314 kuusamolaisesta lapsiperheestä.

Vastaajien sukupuolet kyselyssä jakautuvat siten, että 89 % vastaajista on naisia (n = 140), 8 % on miehiä (n = 13) ja vastaajista 3 % (n = 4) ei halua vastata sukupuolta koskevaan kysymykseen. Vastaajista enemmistö (45 %, n = 70) on iältään 36-45-vuotiaita, 41 % vastaajista (n = 65) on 26-35-vuotiaita, 46-55-vuotiaita on 13 % (n = 21) ja 0,6 % (n = 1) vastaajista kuuluu 56–65-vuotiaiden ikäryhmään.

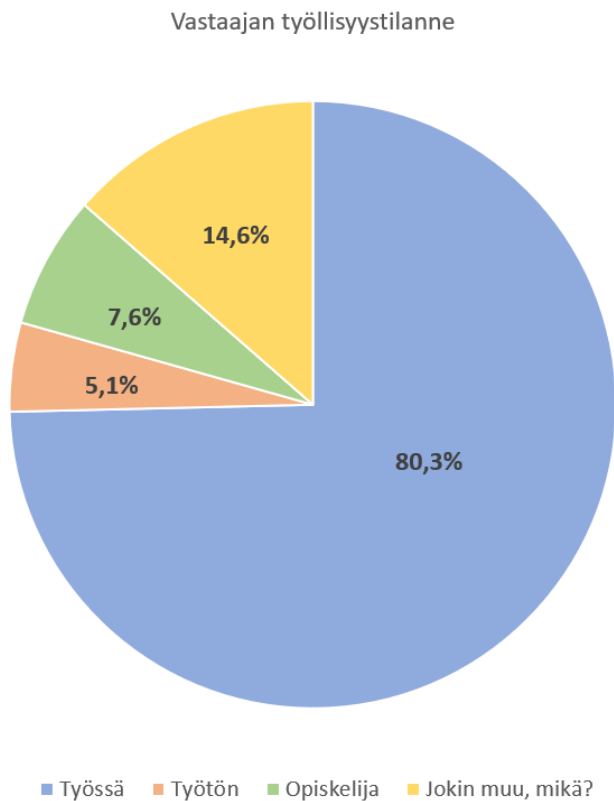
Vastaajien perherakenne koostuu pääasiassa kahden huoltajan perheistä, joita on 88 % (n = 137) kaikista vastaajista. Yhden huoltajan perheiden vastauksia on 11 % (n = 17) ja useamman huoltajan perheitä on 1 % (n = 2). Perheen kotona asuvien lasten ikään ja määrään vastasivat 156 perhettä ja näissä perheissä lapsia on yhteensä 387. Suurin osa vastaajaperheistä on perheitä, joissa on 1–4 lasta, keskimääräisesti perheissä on lapsia vastauksien perusteella 2,5 lasta perhettä kohti. Suurin perhekoko tässä kyselyssä on 11 lapsinen perhe.

Kuvio 1 kertoo kyselyyn vastanneiden perheiden kotona asuvien lasten määrän sekä heidän ikänsä. Suurin osa (n = 153) perheiden lapsista on 7-12-vuotiaita, toiseksi eniten (n = 74) perheissä on 13-16-vuotiaita lapsia ja kolmanneksi eniten (n = 56) 0–2-vuotiaita lapsia.

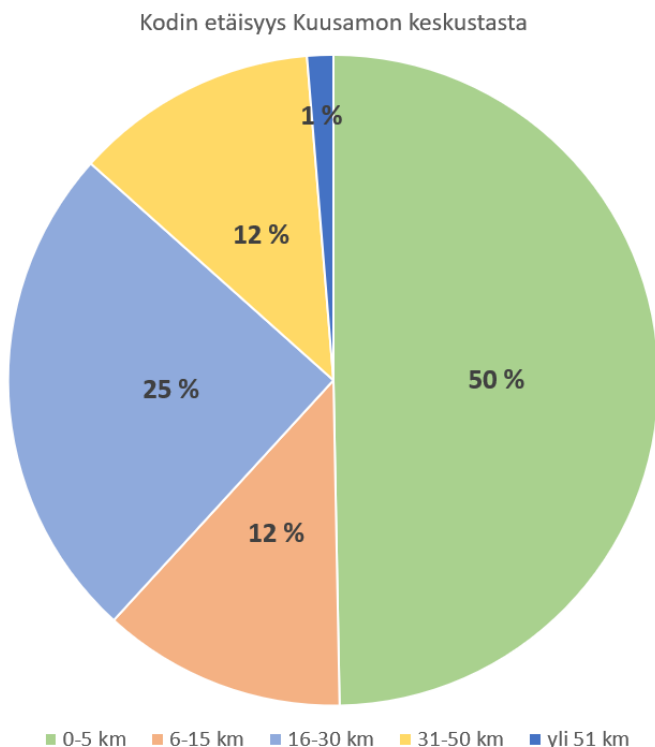
Kuvio 1. Perheen kotona asuvat lapset ja heidän ikänsä.

Vanhemmista 80 % (n = 126) on työssä, työttömänä on 5 % (n = 8) ja opiskelijana 8 % (n = 12). Vastaajista 15 % (n = 23) ei kuulunut edellä mainittuihin ryhmiin vaan heistä suurin osa vastasivat hoitavansa kotona lapsia, yksittäisinä vastauksina näiden lisäksi on sairausloma, osa-aikatyö, eläkeläinen sekä ammatillinen kuntoutus. Perheiden toisen huoltajan työllisyystilannetta tarkasteltaessa suurin osa (87 %, n = 121) toisesta huoltajasta on työssä, työttömänä on 2 % (n = 3) ja opiskelijana 2 % (n = 3). Vastaajista 9 % (n = 12) kertoo hoitavansa lapsia kotona tai toimivansa yrittäjänä. Yksittäisinä vastauksia näiden lisäksi on sairausloma ja eläkeläinen. Kuviossa 2 on havainnollistettu vanhempien työllisyystilannetta.

Kuvio 2. Vastaajien työllisyystilanne

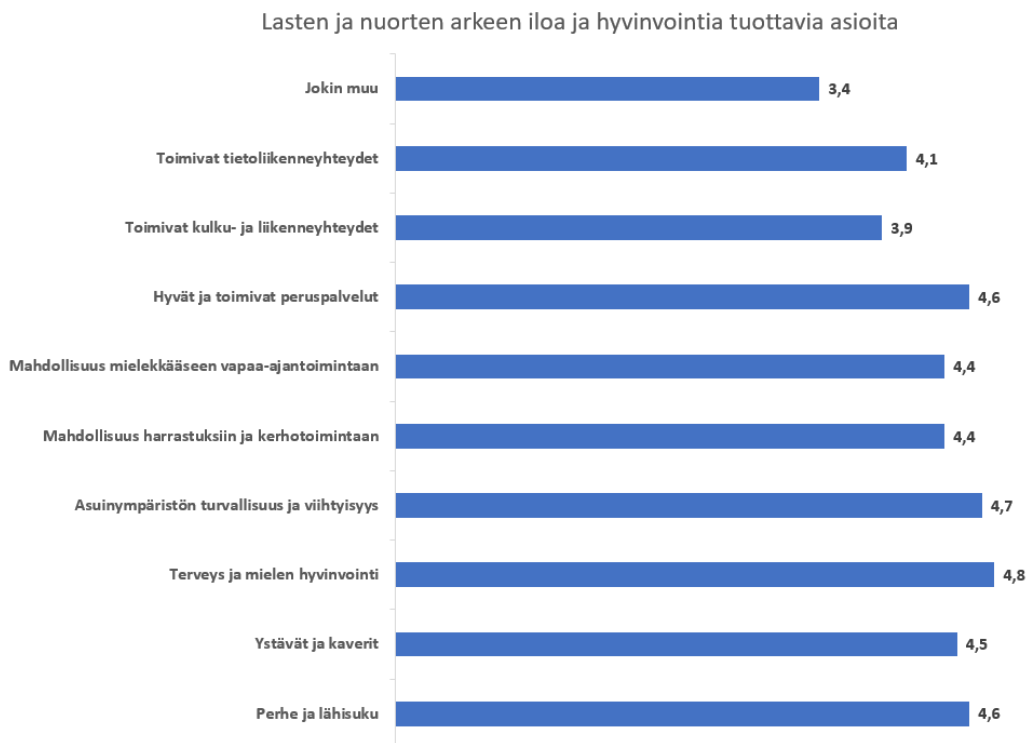
Vastaajien taustatiedoissa selvitettiin myös vastaajien kodin etäisyyttä Kuusamon keskustasta. Vastaajista 50 % (n = 78) asui viiden kilometrin sisällä Kuusamon keskustasta, 12 % (n = 19) vastaajista asui 6-15 kilometrin päässä keskustasta, 25 % (n = 39) asui 16-30 kilometrin säteellä keskustasta, 12 % (n = 19) vastaajista asui 31-50 kilometrin päässä keskustasta sekä 1 % (n = 2) vastaajista asui yli 51 kilometrin päässä Kuusamon keskustasta. Kuviossa 3 on havainnollistettu perheiden kodin etäisyyttä Kuusamon keskustasta.

Kuvio 3. Kodin etäisyys Kuusamon keskustasta.

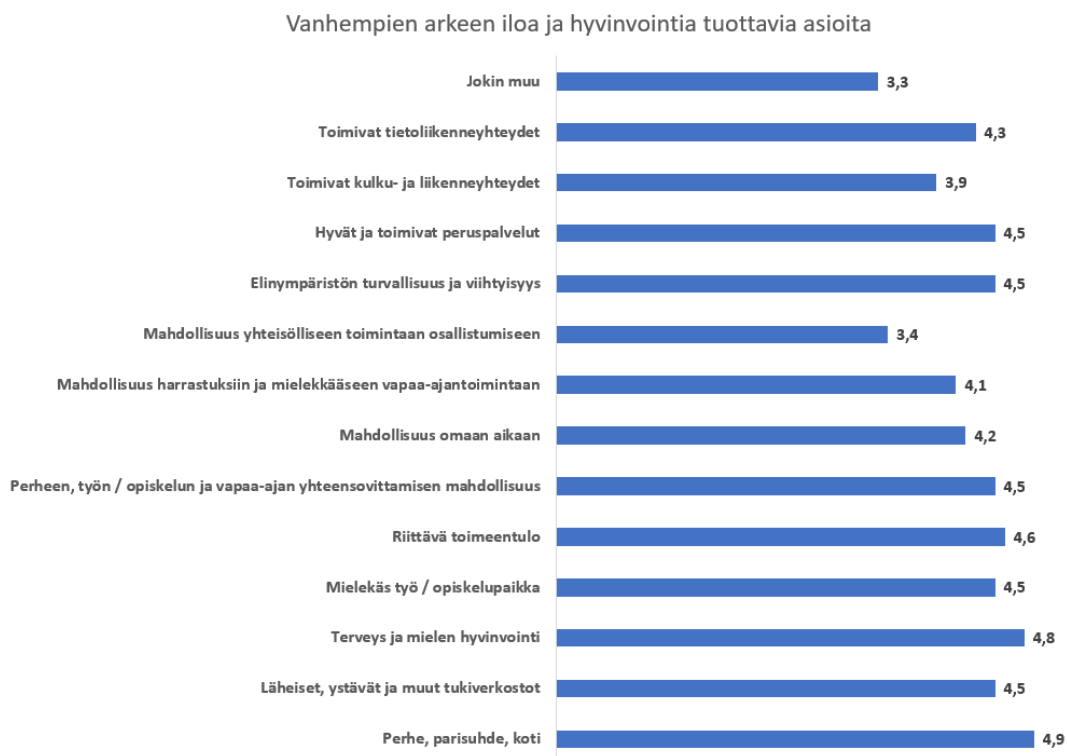
2.2 Perheiden arki ja hyvinvointi

Kysyttäessä perheiltä lasten ja nuorten arkeen iloa ja hyvinvointia tuottavien asioiden tärkeyttä nousee vastauksissa tärkeimpinä asioina esille terveys ja mielen hyvinvointi (ka 4,8), asuinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys (4,7), hyvät ja toimivat peruspalvelut sekä perhe ja lähisuku (ka 4,6). Hieman matalamman arvosanan saavat mahdollisuus harrastuksiin ja kerhotoimintaan sekä mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajantoimintaan (ka 4,4). Perheillä on ollut mahdollisuus täydentää vastauksiaan vapaamuotoisesti ja eniten avoimia vastauksia on saanut toimivat kulku- ja liikenneyhteydet, jossa nousee esille julkisen liikenteen puuttuminen niin keskustassa kuin Kuusamo-Ruka välillä. Kevyenliikenteen väylien lisääminen sekä niiden kehittäminen nousee myös vastauksissa esille. Avoimissa vastauksissa perhe ja lähisuku sekä ystävät ja kaverit koetaan tärkeäksi tukiverkoksi, joilta saa apua ja heidän kanssaan voidaan jakaa asioita. Iloa ja hyvinvointia tuottavia tekijöiden tärkeyttä on havainnollistettu kuviossa 4.

Kuvio 4. Lasten ja nuorten iloa ja hyvinvointia tuottavia tekijöitä.

Vanhempien arkeen iloa ja hyvinvointia tuottaviksi asioiksi nousi tärkeimpänä esille perhe, parisuhde ja koti (ka 4,9), terveys ja mielenhyvinvointi (ka 4,8) sekä riittävä toimeentulo (4,6). Aavistuksen huonomman arvosanan saivat läheiset, ystävät ja muu tukiverkosto, mielekäs työ/opiskelupaikka, perheen, työn / opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittamisen mahdollisuus, elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys sekä hyvät ja toimivat peruspalvelut (ka 4,5). Avoimissa vastauksissa on nähtävissä perheiden haasteet perheen, työn / opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittamisessa. Vanhempien omaan aikaan ei ole mahdollisuutta ja omat tarpeet jäävät huomioitta annettaessa aikaa perheelle. Työajan pienentäminen koetaan mahdottomaksi taloudellisen tilanteen ja perhekoon vuoksi. Vanhempien iloa ja hyvinvointia tuottavien tekijöiden tärkeyttä on havainnollistettu kuviossa 5.

Kuvio 5. Vanhempien iloa ja hyvinvointia tuottavia tekijöitä.

Kyselyssä esitimme vastaajille avoimen kysymyksen: Mistä koostuu perheenne toimiva ja hyvinvoiva arki? Saimme tähän yhteensä 114 vastausta. Ajankäyttöön liittyvät asiat nousivat esille selkeimmin. Vastauksissa mainittiin usein perheen yhteinen aika, yhdessä olo ja yhteinen tekeminen (n = 37). Harrastukset mainittiin toiseksi useimmin (n = 33). Myös oma-aika (n = 11), vapaa-aika (n = 10) ja vanhempien yhteinen aika (n = 3) nostettiin esille useampaan kertaan. Useammalle vastaajalle oli tärkeää myös se, että kaikilla perheenjäsenillä on mielekästä tekemistä (n = 5). Kii-reettämyys, stressittömyys ja ei liian aikataulutettu arki nousivat myös esille vastauksissa (n = 4). Vastausten perusteella se, miten aikaa perheissä käytetään, määrittää keskeisesti toimivaa ja hyvinvoivaa arkea. Vastausten perusteella tärkeäksi koetaankin tasapaino elämän eri osa-alueiden kuten työn, perhe-elämän ja vapaa-ajan välillä (n = 8).

Toiseksi eniten vastauksissa mainittiin työ, jolloin vastauksissa painotettiin hyvää ja mielekästä työtä (n = 27). Näistä kolme vastaajaa mainitsi lisäksi etätöön sekä joustavan ja liukuvan työajan. Riittävän toimeentulon ja taloudellisen tilanteen mainitsi 11 vastaajaa. Koulu (n = 20) ja päivähoido (n = 9) mainittiin myös useammassa vastauksessa. Muita mainittuja palveluita olivat neu-

vola- ja terveyspalvelut (n = 2) sekä MLL:n PerhePesä (n = 1). Perheet kokevat toimivaa ja hyvinvoivaa arkea edistävän sen, että palvelut ovat lähellä ja siirtymät ovat lyhyitä (n = 10). Asumisen kaukana Kuusamon keskustasta koetaan haastavan arkea, sillä palvelut ovat keskittyneet sinne. Koulukuljetuksen mainitsi kaksi vastaajaa (n = 2).

Rutiinit mainittiin monessa vastauksessa (n = 25) samoin kuin arkirytmä (n = 11). Arjen ennakoitavuus, suunnittelu ja aikatauluttaminen koetaan tärkeäksi (n = 7). Useampi mainitsi tärkeäksi myös sen, että arki on sujuvaa ja mielekästä ilman isompia puutteita tai vastoinkäymisiä (n = 6). Hyvää ja toimivaa arkea kuvattiin olevan esimerkiksi normaaliset arkiset asiat ja kotipuuhat.

Terveelliset elämäntavat rakentavat osaltaan lapsiperheiden toimivaa ja hyvinvoivaa arkea. Yleisellä tasolla terveelliset elämäntavat mainitsi kolme vastaajaa. Lisäksi mainintoja saivat monipuolinen ja terveellinen ravinto (n = 13) ja liikunta (n = 2). Lepo, uni ja palautuminen nousivat esille 14 vastauksessa. Terveystien mainitsi kuusi vastaajaa.

Myös ihmissuhteet ja tukiverkosto ovat rakentamassa lapsiperheiden toimivaa ja hyvinvoivaa arkea. Mainituiksi tulivat ystävät ja kaverit (n = 13), tukiverkosto (n = 8), sukulaiset (n = 3), mummila (n = 1), kyläyhteisö (n = 1) ja läheiset (n = 1). Ihmissuhteet mainittiin yhteensä 27 vastauksessa. Myös parisuhde vaikuttaa siihen, kuinka toimivaksi ja hyväksi arki perheissä koetaan. Parisuhteen mainitsi kolme vastaajaa. Tasavertainen vanhemmuus ja kaikkien osallistuminen kotitöihin mainittiin myös useammassa vastauksessa (n = 5) samoin kuin hyvä tiimityö ja ”yhteen hiileen puhaltaminen” (n = 3). Perhe mainittiin kolmessa vastauksessa. Enemmän mainintoja saivat keskusteleminen, hyvä puheyhteys ja avoimuus perheessä (n = 10). Se, millainen ilmapiiri ja vuorovaikutus perheessä vallitsee, vaikuttaa tämän perusteella siihen, kuinka hyväksi ja toimivaksi arki perheessä koetaan. Lisäksi mainittiin läsnäolo (n = 7), välittäminen perheenjäsenistä (n = 3), kuunteleminen ja kiinnostus toisten perheenjäsenten asioita kohtaan (n = 2), rakkaus (n = 3) ja läheisyys sekä hellyys (n = 3). Myös joustaminen, armollisuus, toisen tukeminen ja henkinen läheisyys mainittiin tärkeiksi tekijöiksi (n = 4) samoin kuin rehellisyys ja luottamus (n = 3). Myös yhdessä sovitut säännöt (n = 4) ja ruutuaika (n = 2) ovat osalle vastaajista tärkeitä.

Asuminen ja ympäristö ovat osaltaan rakentamassa kuusamolaisten lapsiperheiden toimivaa ja hyvinvoivaa arkea. Mainituiksi tulivat luonto (n = 8), oma koti (n = 6), turvallisuus (n = 4), mieleinen ja viihtyisä asuinympäristö (n = 2), mökkeily (n = 2) ja pienet reissut (n = 1). Luonnon osalta mainittiin tärkeiksi ulkoilu, luonnossa liikkuminen ja asuminen lähellä luontoa.

2.2.1 Perheiden hyvinvointi

Pyysimme perheitä arvioimaan perheen hyvinvointia arvosanalla 1–10, johon saimme arvosanan 156 perheeltä. Perheiden hyvinvoinnin keskiarvoksi tuli 8,2. Perheillä oli vielä mahdollisuus perustella antamaansa arvosanaa perheen hyvinvoinnista, johon saimme 46 avointa vastausta.

Perheiden antamissa avoimissa vastauksissa hyvinvoinnistaan nousee eniten esille vanhempien tyytyväisyys arkeen sekä arjen tasapaino, kuinka arki rullaa omalla painollaan ja elämä on hyvää (n = 12). Muita arvosanaa nostavia tekijöitä on perheen yhteinen aika sekä mielekäs tekeminen niin aikuisilla kuin lapsilla (n = 5). Mielekäs ja sopiva työ tukee myös perheen hyvinvointia (n = 2). Yksittäisinä vastauksina hyvinvointia tukeviksi tekijöiksi mainittiin tasapainoinen parisuhde sekä hyvä terveys.

Perheen hyvinvointia heikentää eniten avoimien vastauksien perusteella aika (n = 7). Perheet kokevat, ettei heillä ole riittävästi mahdollisuuksia vanhempien omaan aikaan, perheen yhteiseen aikaan eikä aikaa parisuhteelle. Usein nousi esille, kuinka erityisesti vuorotyö vie aikaa perheeltä ja raskas työ vie vanhempien voimia, jonka vuoksi kotona jaksaminen ei riitä siinä määrin kuin pitäisi (n = 6). Terveystila sekä sairastelut nousivat myös selkeästi esille hyvinvointia heikentävänä tekijänä (n = 5). Taloudellinen tilanne koettiin haastavaksi pienipalkkaisuuden, työttömyyden sekä hintojen nousun vuoksi (n = 4). Osassa vastauksissa nousi esille tukiverkoston puute, jonka vuoksi vanhemmat ovat lujilla ja väsy (n = 4). Avoimissa vastauksissa nousi esille tyytymättömyys Kuusamon palveluiden saamiseen, jotka koettiin hitaana sekä heikkona (n = 4). Terveyskeskuspalvelujen heikkous, palvelut eivät yllä kaikkiin perheisiin sekä palvelujen saaminen vasta sitten kun on liian myöhäistä, nousi perusteluiksi palveluiden kohdalla. Ruuhkavuodet vaikuttavat perheiden hyvinvointiin (n = 3) ja se koettiin myös parisuhdetta kuormittavana tekijänä kuten myös vastuun jakamisen haasteet parisuhteessa (n = 3). Näiden lisäksi esille nousi myös perheen erityislapsiin liittyvät huolet kuten suuren luokkakoot (n = 1), erityislapsen tuen tarpeet (n = 1), erityislapsen sopimaton koulujärjestely (n = 1) ja kaiken kaikkiaan lapsen kokemat haasteet koettiin kuormittavan myös vanhempien jaksamista (n = 1). Yksittäisinä vastauksina nousi esille hyvinvointia heikentävinä tekijöinä yksinhuoltajuus, huono kouluverkko, julkisten tilojen sisäilmaongelmat sekä väliaikainen asumisratkaisu.

”Meidän perheemme voi hyvin kotona, kun olemme yhdessä mutta heti kun otamme huomioon ympärillämme vaikuttavia asioita vaikuttaa se suoraan myös perheemme hyvinvointiin.”

”Ruuhkavuosiarki on melko haastavaa ja oma työ on vaativaa, joten oma jaksaminen ei aina tahdo kotona riittää siinä määrin kuin pitäisi. Työpäivän jälkeen on aina ruoanlaittoa, kotitöitä ja aikaa lapsille jää melko niukasti.”

Verrattaessa perheiden antamia arvosanoja hyvinvoinnistaan suhteessa asuinpaikkaan on nähtävissä eroja perheiden hyvinvoinnissa. Parhaimman arvosanan (ka 8,5) saa yli 51 kilometrin päässä Kuusamon keskustasta asuvat perheet (n = 2) ja huonoimman arvosanan (ka 7,9) saavat 31–50 kilometrin päässä Kuusamon keskustassa asuvat perheet (n = 19). Keskustasta 0–5 kilometrin säteellä asuvien perheiden (n = 77) arvosanaksi tuli 8,2, keskustasta 6–15 kilometrin päässä asuvat perheet (n = 19) saivat keskiarvoksi 8,4 ja keskustasta 16–30 kilometrin päässä asuvat perheet (n = 39) saavat keskiarvoksi 8,3. Vaikka yli 51 kilometrin päässä asuvien keskiarvo muodostuu kahden vastaajan antamasta arvosanasta ja asuinalueiden välinen ero keskiarvoissa on vähäinen, voidaan kuitenkin päätellä, että palvelujen läheisyys ei takaa parempaa hyvinvointia mitä kauempana asuvilla perheillä. Pearsonin khiin neliön testin mukaan perheiden hyvinvoinnille antamien arvosanojen ja kodin etäisyydellä keskustasta ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä (p = 0,895).

Verrattaessa perheiden hyvinvoinnista antamaansa arvosanaa lasten ikään ja määrään nähden Pearsonin korrelaatiokertoimella ei nähdä tilastollisesti merkitsevää yhteyttä muuttujien välillä. Tämä tarkoittaa sitä tämän aineiston perusteella, ettei lasten määrä tai lasten ikä ole yhteydessä siihen minkä arvosanan perheet ovat antaneet hyvinvoinnistaan.

2.2.2 Työllisyystilanteen vaikutus hyvinvointiin ja palveluiden käyttämiseen

Vastaajista 5 % (n = 8) kertoi olevansa työttömänä ja 8 % (n = 12) kertoi olevansa opiskelija. Vastaajista 15 % (n = 23) valitsi vaihtoehdon jokin muu, jota täydennettiin avoimeen tekstikenttään. Avoimien vastauksien perusteella 17 vastaajaa on vanhempainvapaalla ja loput viisi vastaajaa ilmoitti olevansa joko eläkkeellä, sairauslomalla, osa-aikatyössä, ammatillisessa kuntoutuksessa tai työssäkäyvä opiskelija. Tässä kappaleessa keskitymme kuitenkin vertailemaan vain työssäkäyvien ja työttömien välisiä eroja.

lältään työttömät vastaajat ovat 26–45-vuotiaita. Heistä 37 % (n = 3) on yhden huoltajan perheitä ja 63 % (n = 5) on kahden huoltajan perheitä ja perheissä on 1–3 lasta. Kysyttäessä perheen toisen huoltajan työllisyystilannetta oli kaikkien perheiden vastaus se, että toinen huoltaja on työssä eli missään vastaajien perheissä ei ollut molemmat huoltajat työttömänä.

Verrattaessa vastauksia koko kyselyssä ei vastauksissa ole nähtävissä kovinkaan suuria eroja. Pieni ero näkyy kysyttäessä huoltajien arkeen iloa ja hyvinvointia tuottavista asioista, jossa riittävä toimeentulo sekä mahdollisuus harrastuksiin ja mielekkääseen vapaa-ajantoimintaan nousee eniten esille työttömän huoltajan vastauksissa. Kysyttäessä lasten arkeen iloa ja hyvinvointia tuottavista asioista nousee esille mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajantoimintaan sekä hyvät ja toimivat peruspalvelut.

Verrattaessa työttömien ja työssäkäyvien vanhempien antamaa arvosanaa perheen hyvinvoinnista voidaan nähdä pieni ero. Työttömien keskiarvo on 7,8 kun työssäkäyvillä se on 8,3. Jokin muu -ryhmä, joka edustaa suurimmaksi osaksi hoitovapaalla olevia vanhempia, sai hyvinvoinnin keskiarvoksi 7,7.

Selkeimpiä eroja näiden kahden ryhmän välillä on nähtävissä kuinka työttömät käyttävät enemmän palveluita mm. keskusteluapua ja tukea eri alojen ammattilaisilta ja kotiin jalkautuvista palveluista. Vastaajan ollessa työtön perheet kaipaavat tuen ja avun mahdollisuuksia muihin vastaajin nähden eniten vanhemmuuteen ja kasvattajana toimimiseen liittyvissä asioissa, perheen arkea koskevissa asioissa sekä parisuhteeseen liittyvissä asioissa.

Työttömänä olevat vastaajat toivovat alueen perusopetuspalveluiden, liikuntapalveluiden, liikuntaneuvonnan, terveyspalveluiden, sosiaalipalveluiden, asumispalveluiden sekä digitaalisten palveluiden kehittämistä, jotta ne tukisivat paremmin perheen arjen sujuvuutta ja hyvinvointia.

PSPP-ohjelmalla Pearsonin korrelaatiokertoimen avulla havaitaan, että vastaajan työllisyystilanteen ja perheen hyvinvoinnille annetun arvosanan välillä on positiivinen melkein merkitsevä tilastollinen yhteys ($r = 0,165$; $n = 156$; 2-suuntaisen testin p-arvo = 0.04). Tämän perusteella vastaajan ollessa työssä, hän on antanut perheen hyvinvoinnille todennäköisemmin paremman arvosanan kuin muut vastaajat (työtön, opiskelija tai jokin muu).

2.2.3 Huoltajien määrän vaikutus hyvinvointiin ja palveluiden käyttämiseen

Suurin osa vastaajista koostuu kahden huoltajan perheistä, joita on 88 % (n = 137) kaikista vastaajista ja näissä perheissä lapsia on pääasiassa 1-7, suurimmassa perheessä on lapsia 11. Vastaajista 11 % (n = 17) on yhden huoltajan perheitä, joissa on pääasiassa 1–3 lasta. Mikäli perheessä on neljä tai viisi lasta ovat nämä lapset iältään vastausten perusteella yli 16-vuotiaita. Kahden huoltajan perheistä 81 % (n = 111) ja yhden huoltajan perheistä 76 % (n = 13) on työssä. Työttömänä on yhden huoltajan perheistä 18 % (n = 3) ja kahden huoltajan perheistä 4 % (n = 5).

Verrattaessa huoltajien määrää suhteessa arkeen iloa ja hyvinvointia tuottavia tekijöitä nousee vastauksissa pienellä erolla esille se kuinka yhden huoltajan vanhemmat kokevat enemmän tärkeäksi niin lastensa kohdalla seuraavat asiat: asuinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys, mahdollisuus harrastuksiin ja kerhotoimintaan, mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajantoimintaan, hyvät ja toimivat peruspalvelut, toimivat kulku- ja liikenneyhteydet sekä toimivat tietoliikenneyhteydet. Vanhempien arkeen iloa ja hyvinvointia tuottavissa asioissa yhden huoltajan perheet kokevat lähes tulkoon kaikki vaihtoehdot tärkeämmäksi mitä kahden huoltajan perheet. Näitä ovat huoltajan läheiset, ystävät ja muut tukiverkostot, riittävä toimeentulo, perheen, työn / opiskelun ja vapaa-ajan yhteensovittamisen mahdollisuus, mahdollisuus omaan aikaan, harrastuksiin ja mielekkääseen vapaa-ajantoimintaan sekä yhteisölliseen toimintaan osallistuminen, elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys, hyvät ja toimivat peruspalvelut, toimivat kulku- ja liikenneyhteydet sekä tietoliikenneyhteydet.

Palveluiden osalta on nähtävissä miten yhden huoltajan perheet ovat saaneet enemmän tukea ja apua sukulaisilta ja läheisiltä, tilaisuuksista ja tapahtumista, keskusteluapua ja tukea eri alojen ammattilaisilta sekä kotiin jalkautuvista palveluista. Kahden huoltajan perheet taas ovat saaneet enemmän tukea ja apua vertaisryhmätoiminnasta, järjestöjen, yhdistysten sekä uskonnollisten yhteisöjen vapaaehtoistoiminnasta sekä sähköisistä kanavista.

Kysyttäessä perheiltä mitä tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä, jotta lapsiperheitä voitaisiin tukea nykyistä paremmin, nousee yhden huoltajan perheiden vastauksissa selkeästi esille lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät asiat, perheen arkea koskevat asiat sekä parisuhteeseen liittyvät asiat, jossa korostuu erityisesti erotilanteet, lähi- ja parisuhdeväkivalta sekä päihteet ja erilaiset riippuvuudet. Vanhemmuuteen ja kasvattajana toimimiseen liittyvissä asioissa perheet kaipaavat yhtä paljon lisää avun ja tuen mahdollisuuksia.

Yhden huoltajan perheet toivovat kehittämistä selvästi enemmän perusopetuspalveluihin, nuorisopalveluihin, sosiaalipalveluihin, asumispalveluihin sekä uskonnollisten yhdyskuntien palveluihin ja toimintaan mitä kahden huoltajan perheet. Kahden huoltaja perheet taas toivovat kehittämistä liikuntaneuvontaan, terveyspalveluihin, työhön ja koulutukseen liittyvään neuvontaan ja ohjaukseen sekä digitaalisiin palveluihin.

Yhden huoltajan perheiden hyvinvoinnin keskiarvo on 7,9 kun kahden huoltajan perheissä se on 8,2. Vaikka kahden huoltajan perheissä keskiarvo on suurempi niin ero jää kuitenkin mielestämme yllättävän vähäiseksi. Pearsonin khiin neliön testin mukaan näiden kahden muuttujan välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä ($p = 0,787$).

2.3 Lapsiperheiden palvelut

Kyselyn avoimeen kysymykseen ”Miten palvelut tukevat perheenne hyvinvointia?” saatiin yhteensä 105 vastausta. Suuri osa vastaajista koki palveluiden tukevan hyvin tai kohtalaisesti perheen hyvinvointia, mutta osa vastaajista koko palveluiden tukevan sitä huonosti tai ei lainkaan. Vastausten perusteella Kuusamon palveluista löytyy paljon hyvää mutta myös parannettavaa ja kehitettävää. Avoimista vastauksista vahvimmin esille nousivat terveyspalvelut ja perheneuvola. Vastaajista 18 nosti esille toimivat terveyspalvelut, jotka tukevat perheen hyvinvointia. Hyvää palautetta Kuusamon terveyspalveluita saivat vastaajilta läheisestä sijainnista ja saavutettavuudesta. Perheneuvolan mainitsi 19 vastaajaa. He nostivat esille mm. neuvolan tarjoaman tuen, lämminhenkisen henkilökunnan ja neuvolan monipuoliset palvelut. Myös työterveyspalvelut tulivat mainituksi ($n = 2$). Vain yksi vastaaja mainitsi kouluterveydenhuollon tukevan heidän perheensä hyvinvointia. Yhdessä vastauksessa mainittiinkin, että kouluterveydenhuolto ei oikein toimi. Sosiaalipalveluista esille nousivat lapsiperheiden kotipalvelu ($n = 2$), tukiperhepalvelu ($n = 2$), perhetyöntekijän tuki ($n = 2$) ja perhetyö ($n = 1$).

Liikuntapalvelut ja -harrastukset nousivat esille 15 vastauksessa. Erikseen kiitosta saivat uimahalli ja maksuton perheuinti sunnuntaisin, kuntosali, Kuusamon eräveikot, kiekkokoulu talvella ja salivuoro Rukan koululla. Yksi vastaaja toivoi Kuusamoon lisää maksuttomia koko perheen aktiviteetteja myös arki-iltoihin. Yleisesti harrastusmahdollisuudet mainittiin 14 vastauksessa. Lisäksi neljä

vastaajaa mainitsi hyvinvointia tukevaksi palveluksi Kuusamon harrastamisen mallin, jonka kautta kuusamolaiset lapset ja nuoret voivat harrastaa maksuttomasti koulupäivien yhteydessä.

Koulu mainittiin lapsiperheen hyvinvointia tukevana palveluna 12 vastauksessa. Vastaajat toivat esille koulua koskien seuraavia asioita: hyvä opetus ja kouluympäristö, ei kiusaamista ja koulun sijaitseminen lähellä. Iltapäiväkerhoa kommentointiin kahdessa vastauksessa. Ensimmäinen vastaaja toivoi iltapäiväkerhosta maksutonta, mikä mahdollistaisi kaikkien lasten tasavertaisen osallistumisen. Toinen vastaaja puolestaan koki, että koulun iltapäiväkerhossa pitäisi pystyä olemaan pidempään, sillä lapsen hakeminen viimeistään klo 17.00 vaikeuttaa työn ja perhe-elämän yhdistämistä. Päivähoidon mainitsi 16 vastaajaa, joista erikseen Rukan päiväkodin mainitsi kaksi vastaajaa. Useampi vastaaja mainitsi tärkeäksi päivähoidon läheisen sijainnin (n = 3). Päivähoito sai vastaajilta kiitosta myös sen tarjoamasta tukiverkostosta, joustavasta toiminnasta ja lapsen huomioimisesta yksilöllisesti. Vastauksissa päivähoidon todettiin mahdollistavan vanhempien työn ja opiskelun sekä vanhemmille mahdollisuuden hengähtää ja tehdä omia juttuja. Lisäksi varhaiskasvatuspalvelut erikseen mainittiin kolmessa vastauksessa samoin kuin kerhot (n = 3). Eräs vastaaja totesi, että erityispiirteitä omaavan lapsen tukitoimet on hoidettu Kuusamossa hyvin, mikä on tukenut koko perheen hyvinvointia.

Kulttuuripalvelut mainitsivat kolme vastaajaa ja kirjastopalvelut viisi vastaajaa. Lisäksi kirjastoauton mainitsi yksi vastaaja hyvinvointia tukevaksi palveluksi. Musiikkiopiston mainitsi yksi vastaaja ja vastaavasti elokuvateatterin yksi vastaaja. Yhdessä vastauksessa toivottiin Kuusamoon lisää lasten konsertteja, teatteria ja muita kulttuuritapahtumia.

Yksittäiset vastaajat nostivat esille lisäksi muita palveluja Kuusamossa, jotka he kokevat lisäävän perheen hyvinvointia. Mainittuja palveluja olivat mm. kauppa (n = 6), MLL PerhePesä (n = 2), keskustan kahvilat (n = 2), seurakunta (n = 1), Nilon Olkkari (n = 1), keskustan kirpputorit (n = 1), subjektiivinen päivähoito-oikeus (n = 1), Actionpassi (n = 1), Kansalaisopisto (n = 1), Ruka (n = 1) ja postipalvelut (n = 1). Myös liikenteeseen liittyviä yksittäisiä vastauksia nousi esille: koulukuljetus (n = 2), Skibus (n = 1), hyväkuntonen kevyen liikenteen väylä keskustaan (n = 1), hyväkuntoniset tiet (n = 1) sekä linja-autoyhteys Kemijärvelle ja Ouluun (n = 1). Myös ruokatilausten kotiinkuljetus tuli mainituksi (n = 1). Lisäksi kolme vastaajaa mainitsi luonnon ja ulkoilun. Yksi vastaaja koki heidän perheensä hyvinvointia lisäävän sen, että luonto on lähellä. Yleisellä tasolla peruspalvelut mainittiin seitsemässä vastauksessa. Heistä moni totesi lapsiperheen hyvinvoinnin kannalta olevan tärkeää, että peruspalvelut ovat kunnossa.

Useammassa edellisen kysymyksen vastauksessa esitettiin myös kritiikkiä nykyisiä palveluita kohtaan. Selkeimmin esille nousi palvelujen keskittyminen Kuusamon keskustaan, mikä koettiin haasteelliseksi syrjäkylillä asuttaessa. Esille nostettiin myös huonot liikenneyhteydet sekä puutteet julkisessa liikenteessä. Pitkät välimatkat palveluiden näkökulmasta nosti esille yhteensä 10 vastaajaa. Vastausten perusteella pitkät välimatkat heikentävät palveluiden saatavuutta ja käyttöä, mikä voi vaikuttaa heikentävästi lapsiperheiden koettuun arjen hyvinvointiin. Syrjäkylille toivottiin lisää mm. harrastusmahdollisuuksia.

Palvelujen läheinen sijainti oli tärkeä useammalla vastaajalla (n = 10). Läheisyys mainittiin mm. koulun, päivähoidon, terveyskeskuksen, neuvola, harrastusten ja kaupan kohdalla. Eräs vastaaja totesi, että lähellä olevat palvelut on helpompi järjestää osaksi toimivaa viikkosuunnitelmaa. Toisaalta vastauksissa tuotiin esiin se, kuinka kauempana asuville palveluiden hyödyntäminen on haasteellista pitkän välimatkan vuoksi (n = 10). Avoimissa vastauksissa nostettiin esille, että palvelut ovat auki liian suppeilla aukioloajoilla kauempana keskustasta asuville. Palveluiden mainittiin menevän niin aikaisin kiinni, että niitä hyödyntääkseen täytyy mennä aamulla myöhässä kouluun tai töihin tai vaihtoehtoisesti lähteä iltapäivällä aiemmin pois. Tämä sekä kuljetusongelmat rajoittavat myös lasten mahdollisuutta harrastaa. Vastauksissa esitettiin toive siitä, kuinka harrastuksiin kaupungin keskustaan olisi hyvä olla kuljetus kauempana sijaitsevilta kouluilta. Palveluiden koettiin jopa eriarvoistavan kuusamolaisia. Alla erään vastaajan kirjoittama avoin vastaus:

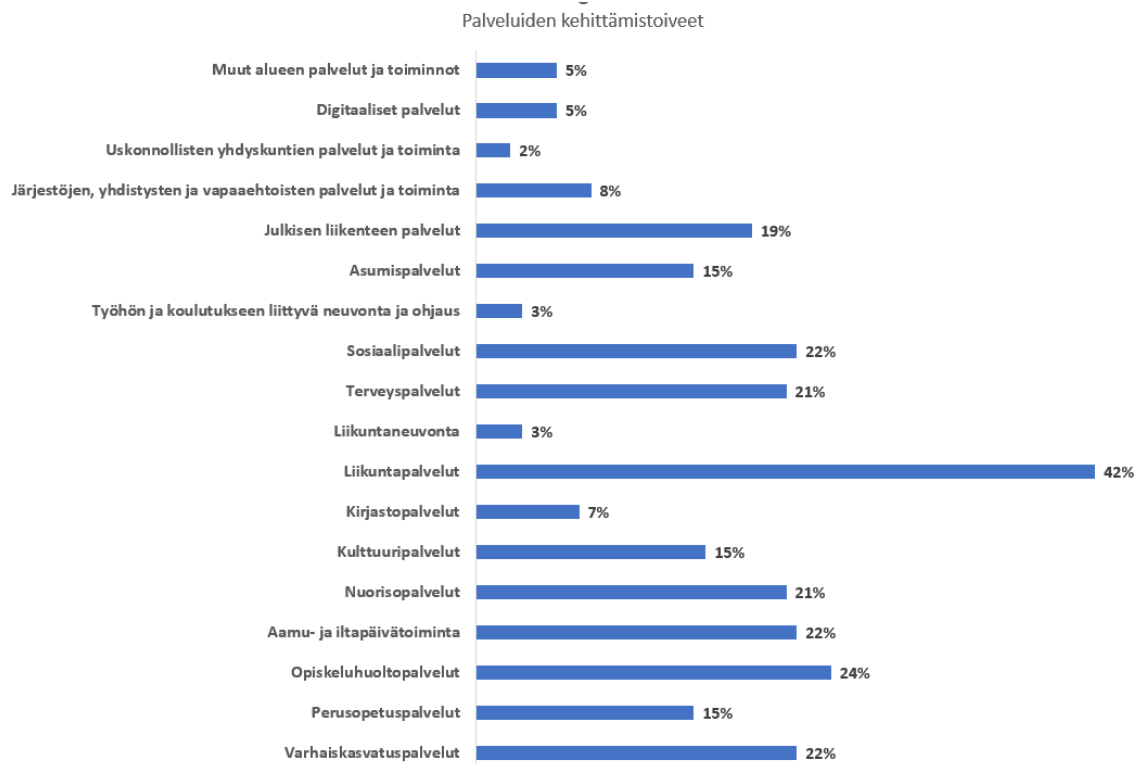
“Palvelut eivät palvele syrjässä asuvia. Jos palveluita haluaa, ne on haettava keskustasta. Eriarvoisuus korostuu reilusti.”

Kritiikkiä saivat myös terveyspalvelut ja hyvinvointialueelle siirtymisen myötä tapahtuneet muutokset palveluissa (n = 9). Moni totesi palvelujen heikentyneen tai jopa lakanneen niiden siirryttyä hyvinvointialue Pohteen hoidettavaksi. Vastaajat kokivat, että muutoksen myötä tarvittavia palveluja ei enää saa, resurssit ovat liian vähäiset tai odotus- ja jonotusajat ovat pitkät. Moni perhe koki näillä muutoksilla olevan vaikutusta heidän perheensä hyvinvointiin. Kahdessa vastauksessa nähtiin puutetta varhaiskasvatustaluuksissa. Yksi vastaajista koki, että jonot varhaiskasvatukseen ovat liian pitkät, mikä vaikeuttaa työllistymistä.

2.3.1 Palveluiden kehittäminen

Kysyimme perheiltä, miten alueen lapsi- ja perhepalveluita sekä toimintaa tulisi kehittää, jotta ne tukisivat perheen arjen sujuvuutta ja hyvinvointia. Vastaajat saivat valita yhden tai useamman annetuista vaihtoehdoista ja halutessaan täydentää vastaustaan avoimeen tekstikenttään.

Selvästi eniten kehitysehdotuksia saivat liikuntapalvelut 42 % vastauksista (n = 54). Keskenään lähes yhtä paljon saivat mainintoja opiskeluhoitopalvelut 24 % (n = 31), varhaiskasvatuspalvelut 22 % (n = 28), aamu- ja iltapäivätoiminta 22 % (n = 28), sosiaalipalvelut 22 % (n = 28), nuorisopalvelut 21 % (n = 27) ja terveyspalvelut 21 % (n = 27). Paljon kehitysehdotuksia saivat myös julkisen liikenteen palvelut 18 % (n = 24), kulttuuripalvelut 15 % (n = 20), perusopetuspalvelut 15 % (n = 19) ja asumispalvelut 15 % (n = 19). Myös seuraavat palvelut ja toimintamuodot mainittiin: järjestöjen, yhdistysten ja vapaaehtoisten palvelut ja toiminta 8 % (n = 10), kirjastopalvelut 7 % (n = 9), digitaaliset palvelut 5 % (n = 7), muut alueen palvelut ja toiminnot 5 % (n = 7), liikuntaneuvonta 3 % (n = 4), työhön ja koulutukseen liittyvä neuvonta ja ohjaus 3 % (n = 4) sekä uskonnollisten yhdyskuntien palvelut ja toiminta 2 % (n = 3). Kuviossa 6 on nähtävillä, kuinka kehittämistoiveet ovat jakautuneet eri palveluiden kesken.

Kuvio 6. Mihin palveluihin perheet kaipaavat kehittämistä.

Liikuntapalveluiden osalta nousivat vahvimmin esille seuraavat kolme asiaa: leikkipuistot, Rukan alueen liikuntapalvelut ja sisä- tai monitoimihallin rakentaminen Kuusamoon. Moni vastaaja toivoi, että Kuusamoon rakennettaisiin toinen sisäliikunta- tai monitoimihalli. Liikuntapuistoja toivottiin Kuusamoon lisää tai nykyisiä toivottiin korjattavan ja uusittavan. Leikkipuistoja toivottiin myös keskustan ulkopuolelle. Avoimissa vastauksissa toivottiin, että leikkipuistoja olisi myös talvikäytössä. Moni vastaaja toivoi, että Rukan alueen liikuntapalveluja kehitettäisiin vakituisten asukkaiden näkökulmasta. Rukalle kaivattiin erityisesti uutta tai parannettua leikkipuistoa. Myös ohjattua liikuntaa ja seuratoimintaa kaivattiin alueelle lisää. Kuusamoon kaivattiin kokonaisuudessaan lisää erilaisia sisä- ja ulkoliikuntamahdollisuuksia kaiken ikäisille.

Opiskeluhoitopalvelujen osalta toivottiin koulupsykologia Kuusamoon ja lisää koulukuraattoreita. Lisäksi toivottiin lisää henkilökuntaa, resursseja ja vapaita aikoja. Vastaajat toivoivat myös lisää matalan kynnyksen palveluja oppilaille.

Varhaiskasvatukseen toivottiin lisää resursseja ja osaavaa henkilökuntaa. Ryhmäkokoja toivottiin pienemmiksi ja varhaiskasvatukseen riittävän suuria tiloja. Varhaiskasvatukseen toivottiin myös lisää avoimia paikkoja ja kaikille tasavertaista mahdollisuutta ja oikeutta osallistua varhaiskasvatukseen. Muutama vastaaja myös toivoi varhaiskasvatuksesta maksutonta. Myös perhepäivähoidtoa toivottiin kahdessa avoimessa vastauksessa. Yksittäisissä vastauksissa esille nousivat avoin varhaiskasvatustoiminta, sisäilma ja varhaiskasvatustoiminta muuallekin kuin keskustaan tai Rukalle. Varhaiskasvatuksen ja kotihoidon yhdistämiseen toivottiin myös parannusta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnasta toivottiin halvempaa tai maksutonta. Eräässä avoimessa vastauksessa esitettiin myös toive siitä, että maksu määräytyisi käytettyjen tuntien mukaan. Kaksi vastaajaa toivoi, että aamupäivätoiminta alkaisi jo aiemmin. Toimintaan toivottiin myös lisää joustavuutta vuorotyön näkökulmasta ja mahdollisuutta aamu- ja iltapäivätoimintaan myös viikonloppuisin ja loma-aikoina. Lisäksi toivottiin toimintaan lisää mielekästä tekemistä, motivoitunutta henkilökuntaa, ravitsevaa aamupalaa ja lisää harrastusmahdollisuuksia toiminnan yhteyteen. Mahdollisuutta osallistua toimintaan toivottiin myös erityislapsille.

Sosiaalipalvelujen osalta avoimet vastaukset koskivat pääasiassa kotipalvelua. Jopa kuusi vastaajaa esitti toiveen, että kotipalvelua ja sen henkilökuntaa lisättäisiin. Vastauksissa kaivattiin myös lisää apua kodin- ja lastenhoitoon. Yleisesti sosiaalipalveluihin koettiin tarvittavan lisää resursseja

ja henkilökuntaa, jotta jonot eivät olisi liian pitkiä ja tarvittava palvelu saataisiin nopeammin. Tämän toi esille viisi vastaajaa. Lisäksi erityisesti perhetyöhön kaivattiin lisää henkilökuntaa, eroperheille keskusteluaikoja ja perheneuvontaa.

Nuorisopalveluihin kaivattiin avoimissa vastauksissa lisää tiloja, joissa nuoret voivat kokoontua ja viettää vapaa-aikaa. Tällaista paikkaa toivottiin myös alakouluikäisille lapsille. Vastauksissa nousi esille myös toive siitä, että nuorille löytyisi kokoontumispaikka omalta asuinalueelta, esimerkiksi Käylästä. Nuorisopalveluihin toivottiin lisää toimintaa kuten esimerkiksi pajapäiviä, avoimuutta, näkyvyyttä, jalkautumista nuorten pariin, kansainvälistymisen mahdollisuuksia ja maksuttomuutta esimerkiksi kesäaktiiviteettien osalta.

Terveyspalveluihin kaivattiin ensisijaisesti riittäviä resursseja, jotta tarvittavan palvelun saisi nopeammin. Lisäksi vastaajat toivoivat neuvolan ja suun terveydenhuollon palvelujen jalkauttamista Kuusamon keskustan ulkopuolelle. Kahdessa vastauksessa toivottiin, että palveluissa panostettaisiin enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan. Neuvolaan toivottiin lisää pysyvää ja pätevää henkilökuntaa ja perheiden iselle omaa isyysneuvolaa. Esille tuotiin myös, että tällä hetkellä neuvolaan ja terveyspalveluihin on vaikea saada yhteyttä ja on epäselvää, keneen pitää olla yhteydessä. Lisäksi toivottiin enemmän lähipalveluita ja puheterapian palveluja.

Julkisen liikenteen palvelut keräsivät myös paljon avoimia vastauksia, joissa pääasiassa tuotiin esille se, että Kuusamoon tarvittaisiin julkisen liikenteen palveluja, joita tällä hetkellä ei ole. Julkisen liikenteen palveluja tarvittaisiin niin Rukalle kuin syrjäkylillekin, mikä mahdollistaisi esimerkiksi keskustan kouluissa, töissä ja harrastuksissa kulkemisen. Rukan ja Kuusamon keskustan välillä kulkevasta Skibussista toivottiin maksutonta. Lisäksi toivottiin, että Kuusamossa olisi vain yksi linja-autoasema.

Kulttuuripalveluiden osalta jopa kuusi vastaajaa toivoi Kuusamoon lisää lapsiperheille ja lapsille suunnattuja kulttuuritapahtumia. Myös nuorisolle toivottiin lisää toimintaa, kuten maksuttomia kulttuuritapahtumia ja nuorisokuoroa. Lisäksi toivottiin lisää kulttuuritapahtumia kyliin, enemmän konsertteja, ilmaisia elokuvalippuja ja mahdollisuuksia kansainvälistymiseen.

Perusopetukseen toivottiin pääasiassa lisää resursseja myös erityisopetuksen osalta. Jopa kuusi vastaajaa toi tämän kehitystarpeen esiin avoimissa vastauksissa. Useampi vastaaja koki, että nyt perusopetuksen henkilökunnalla on liikaa työtä aikaan nähden. Neljä vastaajaa toivoi pienempiä ryhmäkokoja ja kaksi vastaajaa toivoi, että kouluverkkoosuunnitelmaa tarkasteltaisiin uudelleen.

Vastauksissa toivottiin, että pienet koulut ja mahdollisuus lähikoulun käymiseen säilyisi. Lisäksi toivottiin perusopetukseen riittävän kokoisia tiloja, sisäilman tarkastelua, yksilöllisempää ohjausta, vähemmän tasapäistämistä ja lisää tukea oppilaille sekä erityisryhmiä.

Asumispalvelujen osalta toivottiin enemmän kohtuuhintaisia, riittävän kokoisia ja lähellä koulua sijaitsevia vuokra-asuntoja lapsiperheille. Avoimissa vastauksissa toivottiin myös vakituisen asumisen mahdollistavia asuntoja Rukalta ja sivukyliltä lapsiperheille. Lisäksi Kuusamoon toivottiin lisää omakotitalotontteja. Asuinalueilta toivottiin parempaa kuntoa ja siisteyttä.

Kirjastopalveluihin toivottiin avoimissa vastauksissa laajempaa aukioloa, riittäviä resursseja ja uusien kirjojen laajempaa valikoimaa. Kirjastoautovuoroja toivottiin lisää. Useammassa vastauksessa toivottiin lisää teemapäiviä ja lukuhetkiä, joista osa olisi myös pienemmille lapsille. Näistä toivottiin myös markkinoitavan riittävästi, jotta tieto tavoittaisi kaikki kiinnostuneet. Kirjastoon toivottiin myös mikroaaltouunia.

Digitaalisten palvelujen osalta toivottiin sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönottoa eri palveluihin. Lisäksi toivottiin, että asioita voitaisiin hoitaa nykyistä enemmän verkossa paperilomakkeiden sijaan. Yhdessä vastauksessa myös pohdittiin, voisiko neuvola tiedottaa sähköpostitse lapsiperheitä heille kohdennetuista asioista.

Järjestöjen, yhdistysten tai vapaaehtoisten palvelujen ja toiminnan osalta toivottiin toimintaa ja tiloja myös Rukalle, lapsille kohtaamisia koulupäivän päätyttyä, enemmän tiloja ja toimintaa sekä niiden tukemista, koska palvelut ovat tärkeitä lapsiperheille.

Työhön ja koulutukseen liittyvän neuvonnan ja ohjauksena osalta tuli yksi avoin vastaus, jossa toivottiin keskittymistä enemmän lähialueen mahdollisuuksiin, kuten sen raaka-aineisiin ja tuotteisiin.

Uskonnollisten yhdyskuntien palveluilta ja toiminnalta toivottiin kerhoja takaisin lähikoululle. Toisen avoimen vastauksen jättänyt esitti mielipiteen siitä, että uskonnollista toimintaa ei pitäisi olla varhaiskasvatuksessa eikä kouluissa, vaan kaikilla pitäisi olla vapaus valita, haluaako osallistua niihin.

Muita alueen palveluita ja toimintoja koskevat vastaukset käsittelivät pyörätietä Rukan ja Kuusamon välille, turvallisia kevyenliikenteenväyliä, palveluiden kehittämistarvetta Kuusamossa esimerkiksi yrittäjyyden kautta ja valokuituyhteyden mahdollistamista kaikille. Liikuntaneuvontaa ei kommentoitu avoimissa vastauksissa lainkaan.

2.3.2 Tuen ja avun saanti

Kyselyssä haluttiin kartoittaa, mistä ja miten vanhemmat tai perhe ovat saaneet tukea ja apua. Tähän kysymykseen saatiin 157 vastausta. Vastaajilla on ollut mahdollisuus täydentää vastaustaan vielä avoimella vastauksella, joita kertyi 63 kappaletta.

Vastaajista 92 % saavat eniten apua ja tukea sukulaisilta ja läheisiltä (n = 144). Sukulaisten ja läheisten apu pitää sisällään avoimien vastausten perusteella eniten lastenhoitoapua (n = 10), arjessa auttamista (n = 6) sekä taloudellista tukea (n = 3). Muutama vastaaja kertoi saavansa sukulaisilta ja läheisiltä henkistä tukea (n = 2) sekä arkea piristäviä vierailuja (n = 2). Yksittäisissä vastauksissa nousi esille keskustelutuki, kyytiapu, muuttoapu, vertaistuki vanhemmuuteen sekä parisuhteen apu. Yksi vastaajista kertoi myös oman puolison avun ja tuen olevan tärkeä. Vaikka läheiset ja sukulaiset koettiin tärkeimmäksi avuksi ja tueksi tuli vastauksissa esille kuitenkin haasteena heidän asumisensa kaukana perheestä (n = 4). Vastauksien perusteella lasten isovanhemmat ovat tärkeimmässä roolissa (n = 11) mutta apua saadaan myös ystävilta (n = 3), sukulaisilta (n = 3), lasten kummeilta (n = 2) sekä vanhempien sisaruksilta (n = 1).

Eri alojen ammattilaisten keskusteluavun ja tuen koki tärkeäksi 30 % vastaajista (n = 47), jossa tärkeimmäksi nousi perheneuvolan tarjoamat palvelut (n = 29). Perheet ovat saaneet keskusteluapua ja tukea myös kouluilta (n = 15), neuvolasta (n = 14), opiskeluhoitopalveluista (n = 11), jostain muulta (n = 9), jossa avoimissa vastauksissa mainittiin perheasiainkeskus, terapeutti, mielenterveyspoliklinikka ja perhetyö. Keskusteluapua ja tukea on saatu myös varhaiskasvatuspalveluista (n = 9), seurakunnasta (n = 6) ja perhepalveluista (n = 4) Yksittäisissä vastauksissa keskusteluapua ja tukea kerrottiin saaneen nuorisopalveluista, koulupoliisilta sekä järjestöistä.

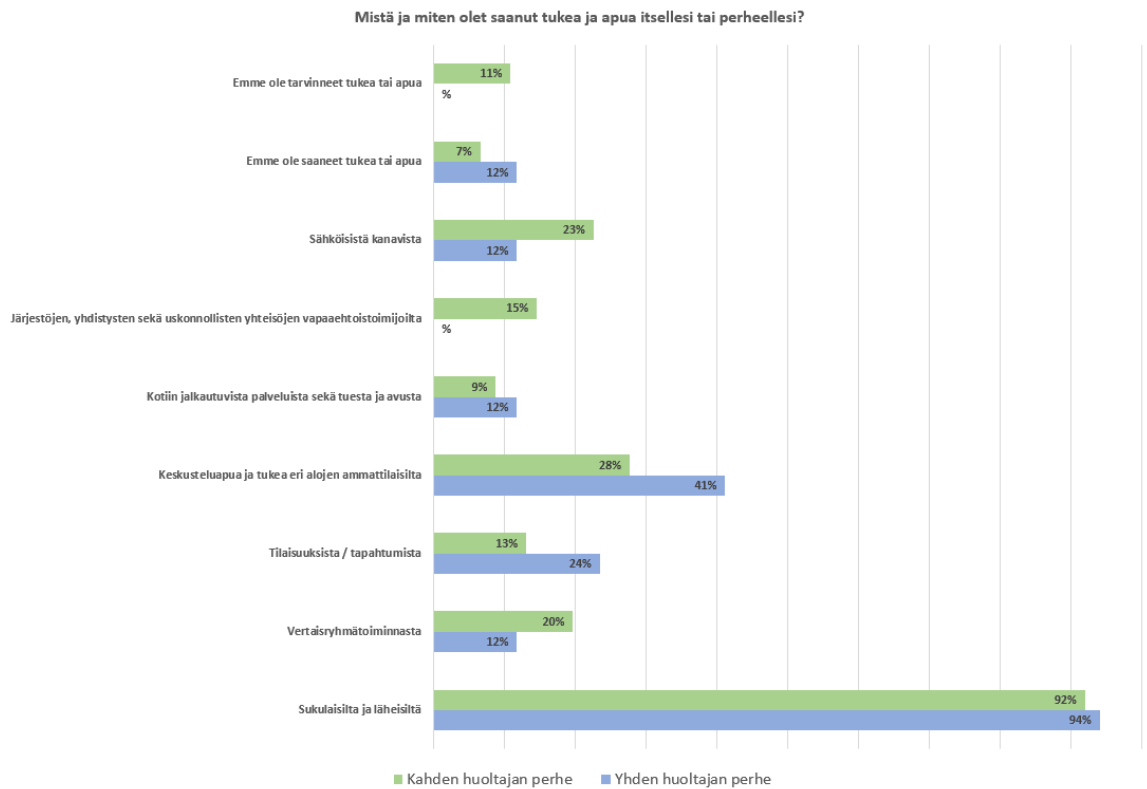
Kolmanneksi tärkeimmäksi avun ja tuen muodoksi muodostui sähköiset kanavat (21 %, n = 33), jota perheet olivat täydentäneet kolmella avoimella vastauksella, joista nousi esille vertaistuki, sosiaalinen media ja tiedon etsiminen.

Neljänneksi tärkeimmäksi muodostui vertaisryhmätoiminnan tarjoama apu tuki (n = 29) sekä kuudenneksi tärkeimmäksi järjestöjen, yhdistysten sekä uskonnollisten yhteisöjen toiminta (n = 20). Molempiin saadut avoimet vastaukset ovat hyvin samansisältöisiä, joten käsittelemme niitä sen vuoksi samassa kappaleessa. Tämä voi johtua todennäköisesti siitä, että perheillä on vaikeaa erottaa näitä toisistaan, sillä esimerkiksi vertaisryhmätoiminnan tarkkaan määrittäminen on vaikeaa ja se voi pitää sisällään hyvin monenlaista toimintaa. Molempien ryhmien avoimista vastauksista yhteenvetona nousevat esille uskonnollisten yhteisöjen toiminnat (n = 5), yhdistysten tarjoama vapaa-ajan tekeminen (n = 5), lasten kerhot (n = 4), vertaistuki (n = 3), vapaaehtoistoiminta (n = 2) sekä yksittäisissä vastauksissa esille nousevat koulutus sekä uudet tuttavuudet.

Perheet ovat saaneet apua ja tukea myös tilaisuuksista ja tapahtumista (n = 22) sekä kotiin jalkautuvista palveluista, joissa esiin nousi lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö (n = 14), tukiperhe-toiminta (n = 4) sekä muu lapsiperheiden tilapäinen lastenhoito- ja kodinhoitoapua (n = 1).

Perheistä 10 % vastasivat, etteivät ole tarvinneet tukea ja apua (n = 15) ja 7 % kokevat, etteivät ole saaneet tukea tai apua (n = 11).

Kuviossa 7 vertaillaan yhden huoltajan ja kahden huoltajan perheiden eroja siitä mistä ja miten perheet ovat saaneet tukea. Vertailussa on selkeästi nähtävissä, miten molempien ryhmien kohdalla on tärkeimpänä sukulaisilta ja läheisiltä saatu tuki ja apu. Yhden huoltajan perheet ovat saaneet selvästi enemmän tukea ja apua tilaisuuksista / tapahtumista, kotiin jalkautuvista palveluista sekä keskusteluapua ja tukea eri alojen ammattilaisilta. Kotiin jalkautuvat palvelut sisältävät lapsiperheiden kotipalvelun sekä perhetyön tarjoama tuen ja avun. Keskusteluavussa ja tuessa eri ammattilaisilta taas tärkeimpänä tahona nousee esille perheneuvola sekä koulut. Mielenkiintoista on nähdä, että yhden huoltajan perheet eivät ole saaneet tukea ja apua lainkaan järjestöjen, yhdistysten sekä uskonnollisten yhteisöjen vapaaehtoistoimijoilta. Vertaisryhmätoiminnasta yhden huoltajan perheet ovat saaneet tukea ja apua lähes puolet vähemmän mitä kahden huoltajan perheet.

Kuvio 7. Mistä ja miten vastaajat ovat saaneet tukea itselleen ja perheelleen.

2.3.3 Tuen ja avun mahdollisuuksien lisääminen

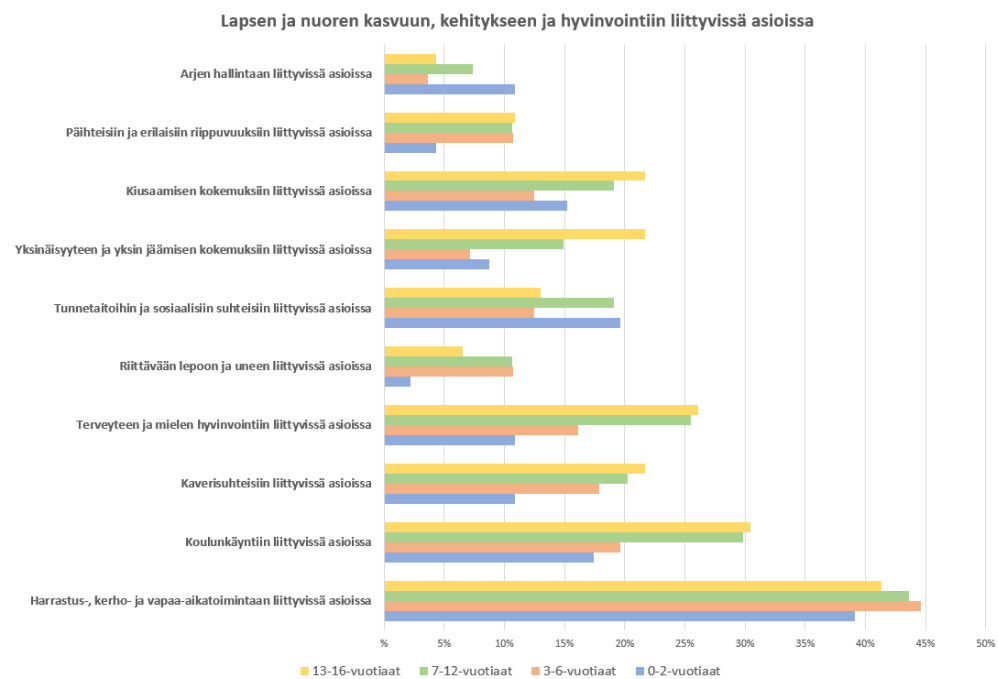
Perheiltä haluttiin saada palautetta siitä, kuinka tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä, jotta ne tukisivat lapsiperheitä nykyistä paremmin. Tähän kysymykseen saatiin 143 vastausta, joita täydennettiin 159 avoimella vastauksella.

Perheet kaipaavat eniten lisää tuen ja avun mahdollisuuksia lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa (69 %, n = 99), jossa eniten vastauksia (n = 64) sai harrastus-, kerho- ja vapaa-ajan toimintaan liittyvät asiat. Tähän kohdistuneissa avoimissa vastauksissa nousi esille perheiden toiveet harrastuksista, jotka toimitettiin keskustan ulkopuolella (n = 6), kerho- ja vapaa-ajantoiminnoista Rukalla (n = 4) sekä toiminnan lisäämisestä koulujen jälkeen kouluihin (n = 4). Perheet toivovat monitoimihallia (n = 4), mahdollisuuksia harrastaa perheen kanssa yhdessä (n = 3) ja omia ryhmiä erityislapsille (n = 3). Kuusamon harrastamisen malli sai

avoimissa vastauksissa kiitosta ja niiden toivottiinkin säilyvän sekä lisääntyvän vielä nykyisestäkin (n = 5). Koulunkäyntiin sekä terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyviin asioihin kaivattiin lisää tuen ja avun mahdollisuuksia toiseksi eniten (25 %, n = 36). Koulunkäyntiin liittyviin asioihin saaduissa avoimissa vastauksissa perheet toivat esille tarpeen saada kouluihin lisäresursseja (n = 5) sekä enemmän erityisopettajia ja koulunkäynninohjaajia (n = 4). Näiden vastauksien yhteydessä nostettiin esille pienryhmien takaisin saaminen, sopivat ryhmäkoot, yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä riittävä tuen saaminen. Terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyvissä asioissa perheiltä nousi esille sama toive koulujen riittävästä resursseista (n = 3) jotta voidaan riittävästi tukea ja ennaltaehkäistä lasten ja nuorten mielenterveyden haasteita. Tämän lisäksi toivotaan matalan kynnyksen palveluja, joihin pääsee ilman jonottamista (n = 3) sekä ennaltaehkäisevää työtä lasten ja nuorten mielenterveyden tukemisessa (n = 2). Näiden lisäksi vastauksissa toivotaan lapsia ja nuoria varten etsivää terveydenhoitajaa, koulupsykologia, sekä lasten ja nuorten psykiatria Kuumosoon. Perheet kaipaavat tietoa mistä apua saa ja minne voi ottaa yhteyttä myös kolmannen sektorin toimijoista. Lapsille ja nuorille toivotaan läsnä olevia aikuisia niin varhaiskasvatukseen kuin kouluihinkin. Vastausten perusteella vanhemmat kaipaavat enemmän tukea ja apua myös lasten ja nuorten tunnetaitoihin ja sosiaalisiin suhteisiin (20 %, n = 28), kiusaamisen kokemuksiin (19 %, n = 27) sekä kaverisuhteisiin (19 %, n = 27) liittyvissä asioissa. Avoimien vastausten perusteella perheet kaipaavat tunnetaitojen opettamista lasten lisäksi myös vanhemmille sekä kouluikäisille lapsille ja nuorille. Kiusaamisen suhteen vanhemmat toivovat varhaiskasvatuksessa ja kouluissa tiukempaa puuttumista (n = 7). Vastauksissa nostetaan esille välituntivalvonnan ja kiusaamiskyselyn puuttuminen sekä resurssipula. Samoja teemoja nousee esille myös yksinäisyyteen liittyvissä asioissa, jossa vanhemmat tuovat esille, kuinka lapset viettävät aikaa yksin luokassa sekä välitunneilla ja vanhemmat kaipaavatkin lapsille ja nuorille yhteistä toimintaa välitunneille sekä keskustelua lasten ja nuorten kanssa kaverisuhteista sekä niiden puuttumisesta. Pääteisiin liittyvissä asioissa jopa kuusi vastaajaa toivoo kouluihin kokemusasiantuntijoiden vierailuja ja tiukkaa puuttumista päihteiden käytön suhteen. Muiden vastauksien osalta avoimista vastauksista nousee esille se, kuinka vanhemmat kaipaavat tukea ja ohjausta vanhemmuuteen ja kaipaavat sitä myös kotiin tuotuna arjen perusasioihin liittyen.

Kuviosta 8 nähdään miten eri-ikäisten lasten vanhempien toiveet tuen ja avun mahdollisuuksien lisäämisestä ovat jakautuneet. Suurimmaksi osaksi lisää tuen ja avun mahdollisuuksia kaipaavat 7–16-vuotiaiden lasten vanhemmat. Näissä apua ja tukea toivotaan kiusaamiseen, päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin, yksinäisyyteen, terveyteen ja mielenhyvinvointiin, kaverisuhteisiin sekä

koulunkäyntiin liittyviin asioihin. Päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin kaipaavat lähes tulkoon saman verran apua ja tukea 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmat. Arjen hallintaan sekä tunteitaivoihin ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa lisää tuen ja avun mahdollisuuksia kaippaa 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmat. Riittävään lepoon ja uneen liittyvissä asioissa apua ja tukea kaipaavat 3–12-vuotiaiden lasten vanhemmat. Harrastus-, kerho- ja vapaa-aikatoimintaan liittyvissä asioissa on selkeästi suurin tarve, jossa eniten tukea ja apua kaipaavat 3-6-vuotiaiden lasten vanhemmat (45%), seuraavana 7-12-vuotiaiden lasten vanhemmat (44%), kolmanneksi 13-16-vuotiaiden lasten vanhemmat (41%) ja vähiten 0-2-vuotiaiden lasten vanhemmat (39%).

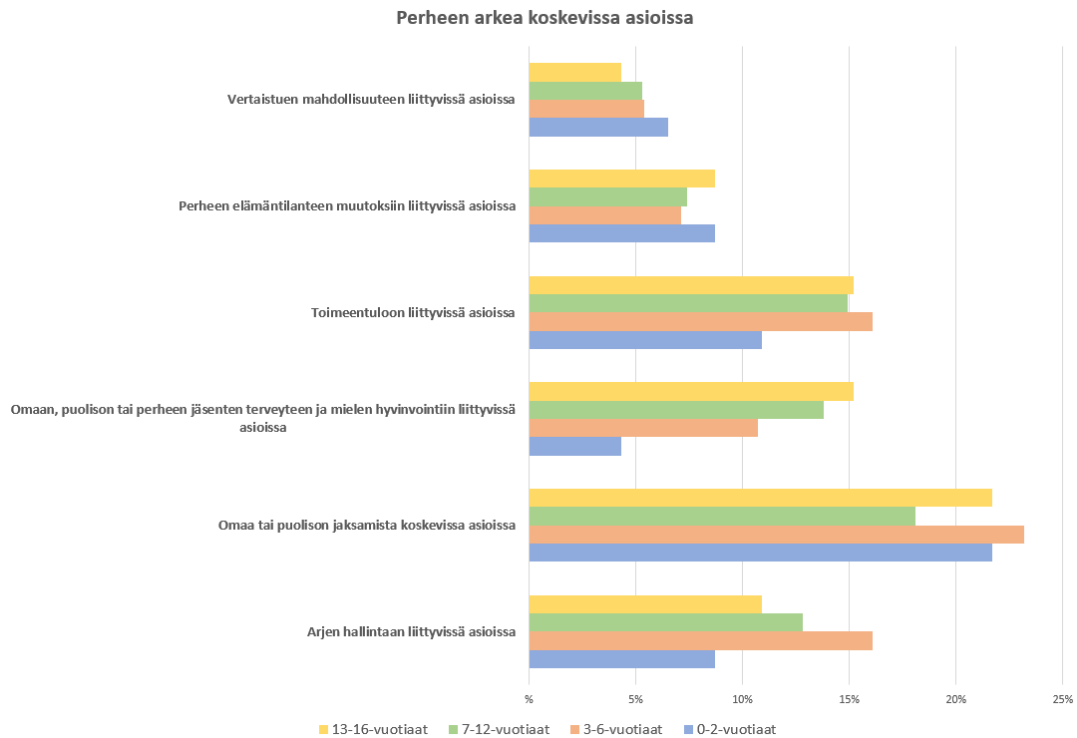

Kuvio 8. Kuinka tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä lapsen ja nuoren kasvuun, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Seuraavaksi eniten (42 %, n = 60) perheet kaipaavat lisää tuen ja avun mahdollisuuksia perheen arkea koskeviin asioihin, joka nousi esille jo aiemmassakin kappaleessa. Omaa tai puolison jaksamista koskeviin asioihin lisää avun ja tuen mahdollisuuksia kaippaa 20 % (n = 29) perheistä. Tähän liittyen perheet toivovat yksittäisten avointen vastausten perusteella lyhytaikaista hoitopaikkaa vauvoille, matalan kynnyksen keskusteluapua, parempaa saatavuutta lapsiperheiden kotipalvelusta, pariterapiaa virka-ajan ulkopuolella sekä enemmän tietoa avun muodoista, jotka olisivat myös ammattilaisilla selvillä, jolloin heillä olisi valmiit kontaktit sekä tietoa hoitopolusta. Myös toimeentuloon liittyvissä asioissa (15 %, n = 21) perheet kaipaavat apua ja avoimissa vastauksissa

esitettiin toive lasten harrastuskulujen madaltamisesta, ap/ip -maksujen pienentämisestä sekä yksinhuoltajaperheiden taloudellisesta tukemisesta. Seuraavana esille nousi arjenhallintaan liittyvät asiat (n = 18) sekä omaan, puolison tai perheen jäsenten terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyvät asiat (n = 18). Avoimissa vastauksissa näihin asioihin toivottiin lisää apua tukemalla perhekeskeisyyttä, lasten hoitamista kotona sekä lapsen kotiopetusta. Lisäksi perheille toivotaan ammattilaisten apua esimerkiksi keskusteltaessa perheessä olevista sairauksista, lapsille ja nuorille toivotaan omaa ADHD-lääkärinä sekä sairaanhoitajan aikoja, jottei aina tarvitsisi mennä päivystykseen ja kuormittaa päivystystä asioilla, jotka myös sairaanhoitaja voisi hoitaa. Perheen elämäntilanteen muutoksiin sekä vertaistuen mahdollisuuteen liittyvissä asioissa nousee esille yksittäisiä toiveita vanhemmuuden ja erityisesti isyyden tukemisesta, kotiavun saamisesta, vertaistuen saamisesta Nepsy-lasten vanhemmille, eri-ikäisten lasten vanhemmille sekä perhekahvilan saamisesta myös Rukan alueelle.

Kuviosta 9 nähdään kuinka 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmat kaipaavat lisää tuen ja avun mahdollisuuksia vertaistuen mahdollisuuteen liittyviin asioihin. Perheen elämäntilanteen muutoksiin lisää avun ja tuen mahdollisuuksia kaipaavat eniten niin 13–16-vuotiaiden kuin 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmat. Toimeentuloon, arjen hallintaan ja oman tai puolison jaksamiseen liittyviin asioihin eniten lisää tuen ja avun mahdollisuuksia kaipaavat 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmat. Oman, puolison tai perheen jäsenten terveyteen ja mielen hyvinvointiin liittyviin asioihin lisää tuen ja avun mahdollisuuksia kaipaavat eniten 13–16-vuotiaiden lasten vanhemmat ja tässä selvästi nähdään kuinka avun ja tuen tarve pienenee nuorempien lasten kohdalla. Toimeentuloon liittyvissä asioissa tuen ja avun mahdollisuuksia kaipaavat lähes tulkoon saman verran kolme ryhmää, joihin kuuluvat 3–16-vuotiaiden lasten vanhemmat. Arjen hallintaan liittyvissä asioissa nousee selkeästi esille tarve 3-6-vuotiaiden lasten vanhemmilta. Vastauksien perusteella omaa tai puolison jaksamista koskeviin asioihin lisää avun ja tuen mahdollisuuksia perheet kaipaavat kaiken kaikkiaan eniten.

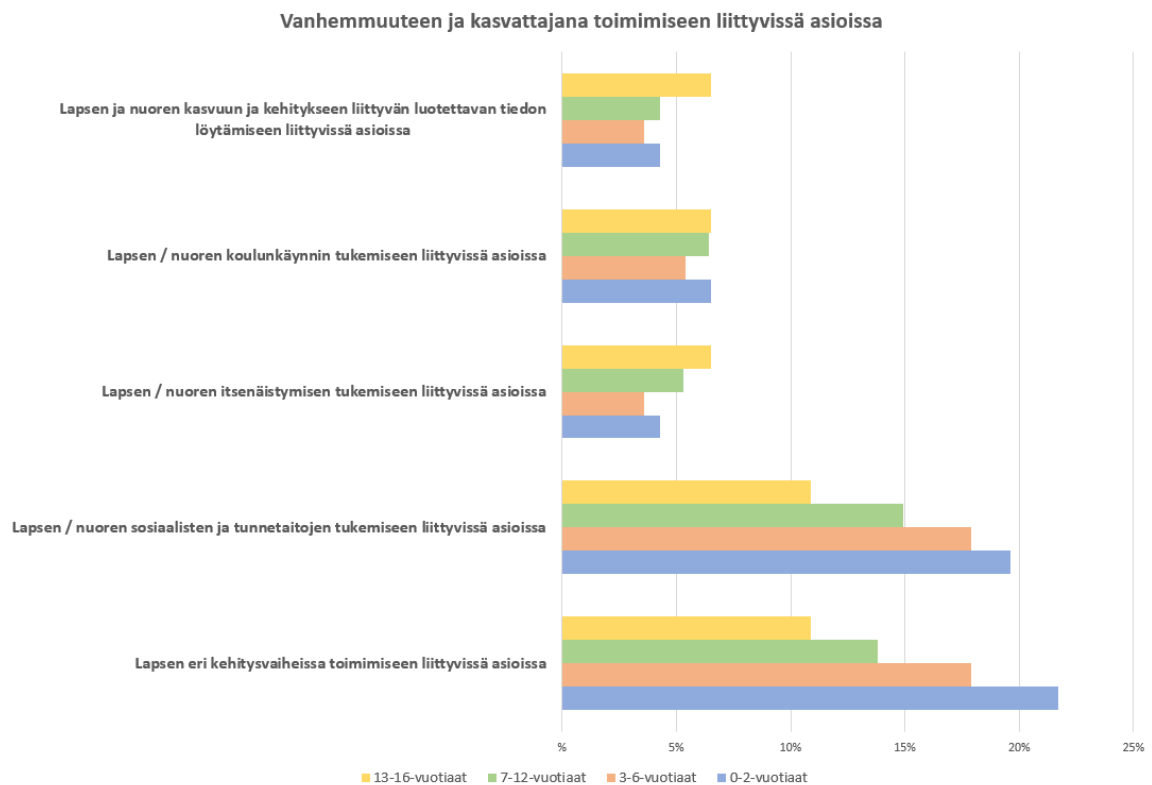

Kuvio 9. Kuinka tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä perheen arkea koskevista asioista.

Perheistä 29 % (n = 42) kaipaava lisää tuen ja avun mahdollisuuksia vanhemmuuteen ja kasvattajana toimimiseen liittyvissä asioissa, josta tärkeimpinä asioina nousee esille lapsen ja nuoren eri kehitysvaiheissa toimimiseen liittyvät asiat (n = 25) sekä sosiaalisten ja tunnetaitojen tukemiseen liittyvät asiat (n = 23). Avoimissa vastauksissa korostuu vanhempien toive saada enemmän tukea erityisesti murrosikäisen nuoren vanhempana toimimiseen. Murrosikä koetaan koettelevan koko perhettä, jonka vuoksi perheet kaipaavat vertaistukea sekä ammattilaisten apua esimerkiksi järjestämällä luentoja aiheesta. Luentoja sekä ammattilaisten vierailua toivottiin myös kaikenikäisten lasten kohdalla. Näiden lisäksi yksittäisissä vastauksissa toivotaan vanhemmuustaitojen tukemista sekä apua ja opastusta kotiin. Koulunkäynnin tukemiseen liittyvissä asioissa nousee esille yksittäisinä vastauksina aiemminkin esille tuotuja toiveita koulunkäynninohjaajien lisäämisestä kouluihin, nepsy-lasten tukemisesta kouluissa mutta myös toimiva yhteistyö koulun ja kodin välillä nostettiin esille tärkeänä asiana koulunkäynnin tukemisessa.

Kuvio 10 kertoo mihin eri-ikäisten lasten vanhemmat kaipaavat lisää avun ja tuen mahdollisuuksia vanhemmuuden ja kasvattajana toimimisen tueksi. Eniten apua ja tukea kaivataan selvästi lasten

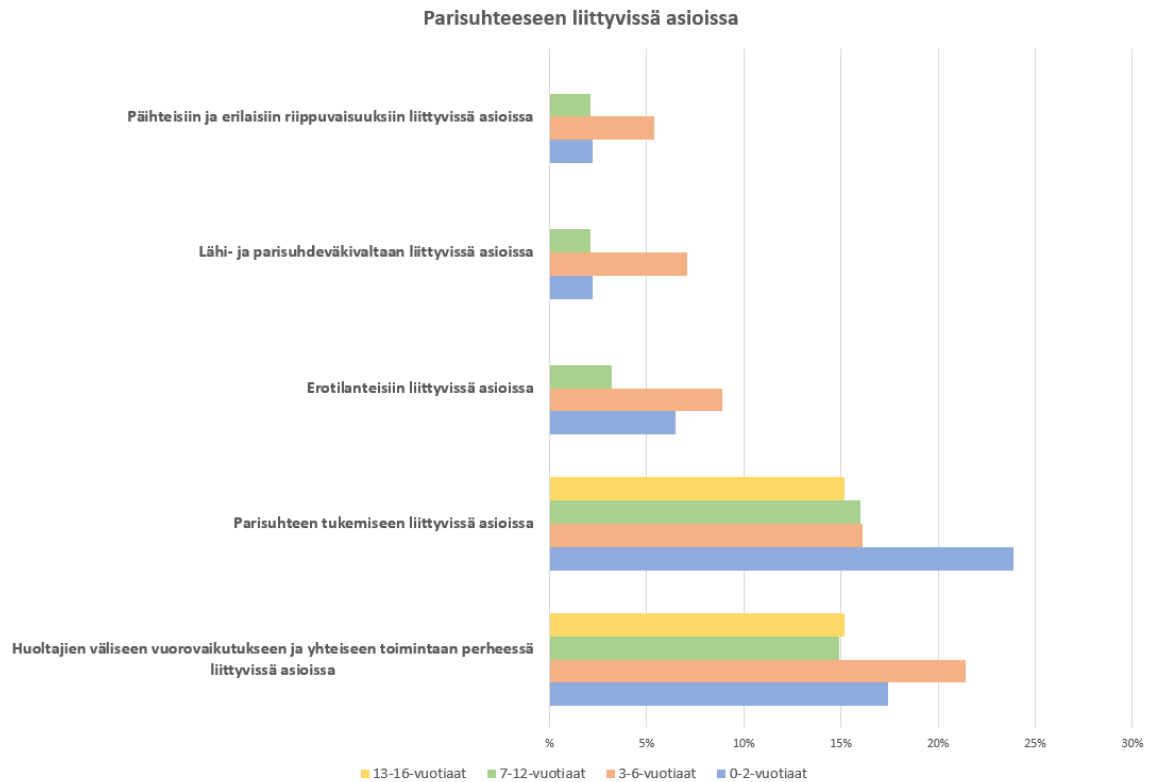
ja nuorten sosiaalisiin ja tunteisiin liittyvissä asioissa sekä lapsen eri kehitysvaiheissa toimimiseen liittyvissä asioissa, joissa eniten tarvetta on 0–2-vuotiaiden lasten vanhemmilla. Tässä on nähtävillä myös, miten avun ja tuen tarve vähenee edellä mainituissa asioissa lasten kasvaessa. Vanhempien lasten kohdalla kaivataan enemmän apua ja tukea luotettavan tiedon löytämisessä, koulunkäynnin tukemisessa sekä itsenäistymisen tukemisessa.

Kuvio 10. Kuinka tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä vanhemmuuteen ja kasvattajana toimimiseen liittyvissä asioissa.

Parisuhteeseen liittyviin asioihin lisää tuen ja avun mahdollisuuksia kaipaavat 27 % (n = 39) perheistä. Eniten perheet kaipaavat apua parisuhteen tukemiseen (n = 26) sekä huoltajien väliseen vuorovaikutukseen ja yhteiseen toimintaan perheessä (n = 24). Näiden kohdalla avoimissa vastauksissa nousi esille tuttuja toiveita vanhemmuuden tukemisesta myös isyyden osalta, johon toivottiin isien osallistamista jo raskausaikana, pariskunnille keskusteluapua virka-aikojen ulkopuolella, luentoja parisuhteen tukemiseksi, ennaltaehkäisevää tukea sekä lisäresurssia perheneuvoilaan.

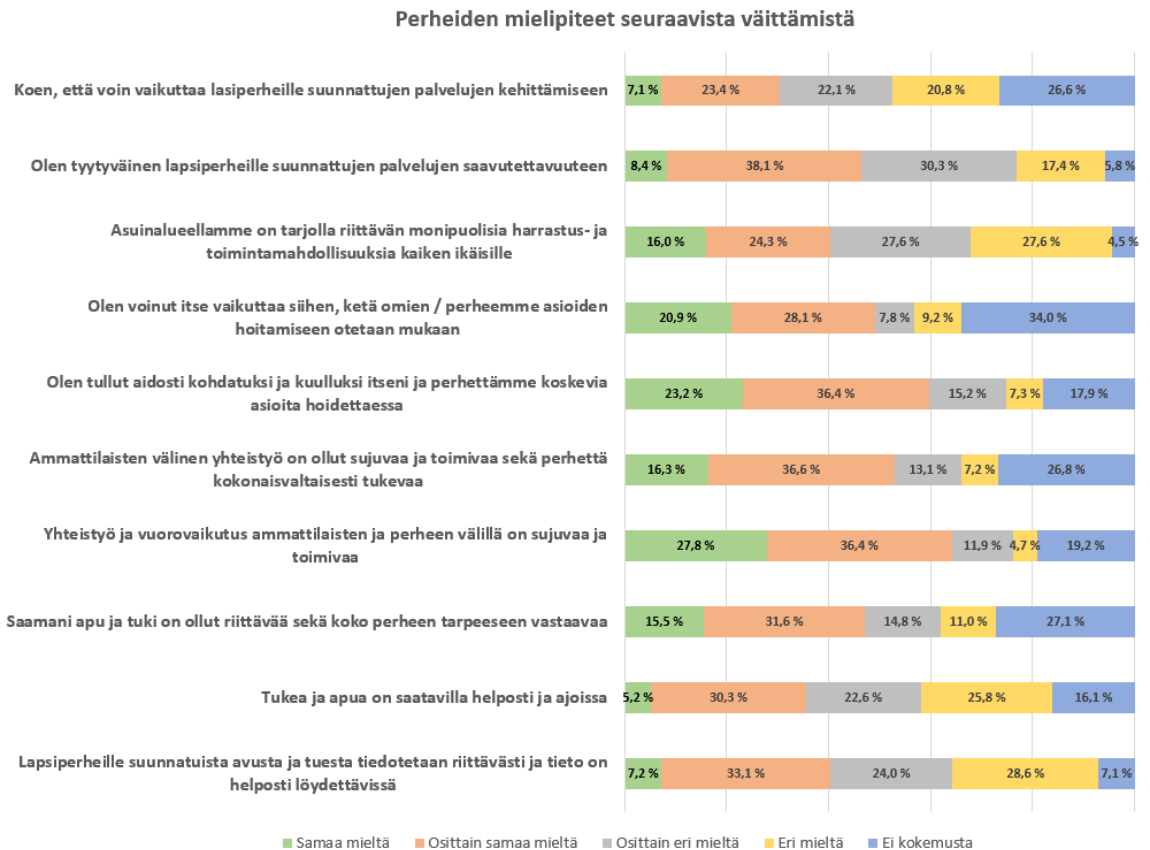
Kuviosta 11 nähdään perheiden tarve saada apua ja tukea parisuhteen tukemiseen sekä huoltajien väliseen vuorovaikutukseen ja yhteiseen toimintaan perheessä. Päihteisiin ja erilaisiin riippuvuuksiin, lähi- ja parisuhdeväkivaltaan sekä erotilanteisiin liittyvään tuen ja avun saantiin suurin tarve on selvästi 3–6-vuotiaiden lasten vanhemmilla.

Kuvio 11. Kuinka tuen ja avun mahdollisuuksia tulisi lisätä parisuhteeseen liittyvissä asioissa.

2.3.4 Kokemukset saaduista palveluista sekä niihin vaikuttamisesta ja osallistumisesta

Perheiltä kysyttiin mielipidettä Likert-asteikon avulla alla olevista väittämistä. Likert -asteikossa oli viisi eri vaihtoehtoa: samaa mieltä, osittain samaa mieltä, osittain eri mieltä, eri mieltä ja ei kokemusta. Halutessaan vastaajat saivat täydentää valintaansa avoimella vastauksella. Vastaajien määrä oli 156 ja avoimia vastauksia kertyi 77 kappaletta. Kuviosta 12 on nähtävillä kuinka vanhempien mielipiteet ovat jakautuneet eri väittämien kohdalla.

Kuvio 12. Perheiden mielipiteitä väittämistä.

Lapsiperheille suunnatusta avusta ja tuesta tiedotetaan riittävästi ja tieto on helposti löydettävissä -väittämistä suurin osa (33 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 29 % on osittain eri mieltä ja 24 % on eri mieltä. Samaa mieltä on 7 % perheistä. Avoimissa vastauksissa nousee esille suurimpana haasteena se, että Pohteen sivuilta on vaikea löytää tietoa (n = 4) sekä se, että tietoa kyllä on saatavilla, jos vaan osaa etsiä (n = 3). Yksittäisissä vastauksissa kommentoitiin, ettei ammattilaisetkaan tiedä kuka perhettä voi auttaa tai keneen olla yhteydessä, ammattilaiset ei aina vastaa viesteihin ja asioista ilmoitetaan viime tipassa. Sosiaalisessa mediassa tietoa on paljon yhden vastaajan mukaan, mutta tieto ei tavoita sitä kautta kaikkia. Parannusehdotuksena esitettiin, että lapsiperheiden linkit koottaisiin yhteen paikkaan, josta ne on helpompi löytää.

”Infoa saa, jos kyselee mut pitää tietää ite oikea taho mistä kysellä.”

Tukea ja apua on saatavilla helposti ja ajoissa -väittämistä suurin osa (30 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 26 % on eri mieltä ja 23 % on osittain eri mieltä. Samaa mieltä on 5 % perheistä. Avoimissa vastauksissa nousee esille eniten perheiden kokemukset pitkistä jonoista palveluihin

päässä. Avoimien vastauksien mukaan toimintaterapeutille on vaikea päästä, syömishäiriöön on vaikea saada apua ennen kuin tilanne menee tosi pahaksi. Vanhemmat ovat myös sitä mieltä, että nuorille pitäisi järjestää mielenterveyspalveluita paremmin ja panostaa enemmän ennaltaehkäiseviin palveluihin. Yhdessä vastauksessa sanotaan, että apua ja tukea on saatavilla, jos tietää mistä kysyy ja uskaltaa kysyä. Perheet kokevat, että apua ja tukea saa vasta sitten kun sitä on pakko antaa. Yhdessä avoimessa vastauksessa kuitenkin sanotaan, että mikäli apua tarvitaan, niin se vaatii puhelinsoiton ja asia on vireillä.

Saamani apu ja tuki on ollut riittävää sekä koko perheen tarpeeseen vastaavaa -väittämään suurin osa perheistä (32 %) on osittain samaa mieltä, 27 %:lla ei ole kokemusta ja 16 % on samaa mieltä. 15 % perheistä on osittain eri mieltä ja 11 % on eri mieltä. Avoimissa vastauksissa tuodaan esille niin tyytyväisyyttä kuin tyytymättömyyttä saadun avun ja tuen osalta. Avoimia vastauksia kertyi kuusi kappaletta.

Yhteistyö ja vuorovaikutus ammattilaisten ja perheen välillä on sujuvaa ja toimivaa -väittämästä suurin osa (37 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 28 % on samaa mieltä ja 19 %:lla ei ole kokemusta. Perheistä 12 % on osittain eri mieltä ja 5 % eri mieltä. Avoimissa vastauksissa nousee eniten esille, etteivät perheet koe tuleensa kuulluksi. Perheiden esittämiä huolia ei oteta vakavasti, vanhempia vähätellään, jolloin perhe jää ilman apua ja ammattilainen jää etäiseksi (n = 4). Yksittäisissä vastauksissa sanotaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen riippuvan ammattilaisesta sekä siitä onko perhe itse aktiivinen. Neuvola ja koulut saavat muutamissa vastauksissa kiitosta hyvästä yhteistyöstä perheen kanssa (n = 5).

Ammattilaisten välinen yhteistyö on ollut sujuvaa ja toimivaa sekä perhettä kokonaisvaltaisesti tukevaa -väittämästä suurin osa (37 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 27 %:lla ei ole kokemusta ja 16 % on samaa mieltä. Perheistä 13 % on osittain eri mieltä ja 7 % eri mieltä. Avoimissa vastauksissa nousee esille, että aiemmin yhteistyö on ollut toimivaa ja sujuvaa mutta nykyään ison perheen kohdalla ei niin huomioivaa. Yhdessä vastauksessa nostetaan esille huonoja kokemuksia lähetteen liikkumisesta eri toimijoiden välillä niin Kuusamon sisällä kuin Kuusamon ja OYS:n välillä. Kun tieto ei liiku jää jatkohoito saamatta ja hoito pysähtyy Kuusamossa. ADHD:n lääkinnällisen hoitoon kaivataan omaa lääkäriä. Yhdessä vastauksessa nousee esille asiakkaan pallottelu ammattilaiselta toiselle, kun ei tiedetä, kenen vastuulle asian hoitaminen kuuluu.

Olen tullut aidosti kohdatuksi ja kuulluksi itseni ja perhettämme koskevia asioita hoidettaessa -väittämästä suurin osa (36 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 23 % on samaa mieltä ja 18 %:lla ei ole kokemusta. 15 % perheistä osittain eri mieltä ja 7 % eri mieltä. Avoimissa vastauksissa perheet (n = 3) tuovat esille, etteivät he ole tulleet kuulluksi, heitä ole otettu mukaan päätöksen tekoon tai heidän kuulemisellaan ei ole vaikutusta päätöksen teossa. Opettajat, varhaiskasvatus, neuvola ja kouluterveydenhoitaja saa yhdessä vastauksessa kiitosta.

Olen voinut itse vaikuttaa siihen, ketä omien / perheemme asioiden hoitamiseen otetaan mukaan -väittämään suurimmalla osalla (34 %) perheistä ei ole kokemusta, 28 % on osittain samaa mieltä ja 21 % on samaa mieltä. Perheistä 9 % on eri mieltä ja 8 % osittain eri mieltä. Tähän väittämään saatiin yksi avoin vastaus, jossa kerrotaan aiemminkin esille nousut asiakkaan pompottelu ammattilaiselta toiselle, jonka vuoksi luottamus hoidon saantiin ja kuulluksi tulemiseen on heikentynyt.

Asuinalueellamme on tarjolla riittävän monipuolisia harrastus- ja toimintamahdollisuuksia kaiken ikäisille -väittämästä 28 % perheistä on osittain eri mieltä ja saman verran (28 %) perheistä on eri mieltä. Perheistä 24 % on osittain samaa mieltä ja 16 % samaa mieltä. Tähän väittämään saimme kaikkein eniten avoimia vastauksia, joissa nousevat esille aiemminkin esille nousseet toiveet harrastustoiminnan lisäämisestä Rukalle (n = 5) sekä sivukylille (n = 5) koulupäivän päätteeksi sillä pitkät välimatkat ja sekä haasteet kyytien järjestämisessä keskustaan heikentävät lasten ja nuorten mahdollisuuksia harrastaa. Rukalle toivotaan kaiken ikäisille lapsille muitakin harrastusmahdollisuuksia kuin laskettelu. Yksittäisissä vastauksissa nostetaan esille erityislasten jääminen harrastuksien ulkopuolelle isojen ryhmäkokojen ja vähäisten ohjaajamäärien vuoksi. Kuusamossa on vähän harrastuksia, jotka ei ole kilpailuhenkisiä ja näitä toivotaankin lisää. Eskari ja päiväkotikäisille on vähän harrastustoimintaa tarjolla. Tiedottamista tulisi parantaa harrastusten osalta sillä perheillä ole tietoa kaikista harrastusmahdollisuuksista. Tässäkin yhteydessä nostettiin esille toive monitoimihallista, koska tämänhetkiset salivuorot eivät riitä kaikille, salit käyvät pieniksi ja esimerkiksi jalkapalloilijat eivät voi treenata talvikaudella.

Olen tyytyväinen lapsiperheille suunnattujen palvelujen saavutettavuuteen -väittämästä suurin osa (38 %) perheistä on osittain samaa mieltä, 30 % osittain eri mieltä ja 17 % eri mieltä. Perheistä 8 % on samaa mieltä. Avoimissa vastauksissa nousee aiemminkin esille tulleet huomioiden palveluiden sijoittumisesta Kuusamon keskustan alueelle, jolloin välimatkat Rukalta ja sivukyliltä ovat pit-

kät ja vaikuttavat merkittävästi palveluiden käyttöön ja saavutettavuuteen. Tässäkin kohtaa nousee esille avun ja tiedon löytämisen vaikeus, perheneuvolan lääkärin puuttuminen sekä toive yksityisestä lasten lääkäriasemasta.

Koen, että voin vaikuttaa lapsiperheille suunnattujen palvelujen kehittämiseen -väittämästä perheistä 27 %:lla ei ollut kokemusta asiasta, 23 % on osittain samaa mieltä ja 22 % on osittain eri mieltä. Perheistä 21 % on eri mieltä ja 7 % samaa mieltä. Kaikissa kolmessa avoimessa vastauksessa nousee esille vanhempien huono kokemus kuulluksi tulemisesta sekä yksi vastaajista epäilee, ettei palvelujen saatavuus parane kokemustiedon kartoituksenkaan myötä.

”Ei ole Kuusamon tapa kuunnella vanhempia tai asukkaita. Asiantuntijat tietää pöytiensä takana siviilejä paremmin. Mukamas kysytään, et kansalaiset luulis et heidän mielipiteellä on väliä”

2.3.5 Toiveita lapsiperheille järjestettävistä tilaisuuksista ja tapahtumista

Kartoituksessa kysyttiin perheiltä, millaisista lapsiperheiden arkeen liittyvistä asioista he toivoisivat järjestettävän tilaisuuksia ja tapahtumia ja tähän saimme 60 avointa vastausta.

Vastauksien perusteella perheet toivovat eniten (n = 22) konkreettista käytännön tietoa lasten ja nuorten kasvatukseen liittyen. Näissä vastauksissa kaivattiin tietoa lapsen ja nuoren kaveritaitojen, tunnetaitojen, hyvinvoinnin sekä vuorovaikutuksen tukemiseen. Tietoa kaivataan myös erikävaiheisiin liittyen, kuten vauva-aikaan, uhmaikään ja murrosikäen. Älylaitteiden vaikutuksesta lapsiin, nuoriin ja vanhempiin toivottiin myös lisää tietoa. Murrosikäisten vanhemmille toivottiin myös omaa vertaistukiryhmää. Toisena tärkeänä asiana nousi esille (n = 17) toive yhteisestä tekemisestä perheiden kanssa, jossa toivottiin edullisia tapahtumia koko perheelle, lisää kirppistapahtumia, lapsille ulkona peuhapäiviä, yhteistä tekemistä teinien kanssa, roskienkeräystapahtuma, kesällä retkiä, Kuusamotalolle lapsille esiintyjä, ikärajoittomat festarit ja näitä tapahtumia toivottiin järjestettäväksi myös ilta-aikaan, viikonlopuille sekä keskustan ulkopuolelle. Seuraavana eniten toiveita tuli tilaisuuksista ja tapahtumista ADHD-lasten vanhemmille (n = 4) sekä yleisesti vanhempien jaksamiseen liittyen (n = 4). Kolme vastaajaa kaipasi tilaisuuksia ja tapahtumia liittyen parisuhteen hyvinvointiin lapsiperheissä. Kaksi vastaajaa toivoi tilaisuuksia ja tapahtumia koko perheen sekä lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseen liittyvistä asioista. Yksittäi-

sissä vastauksissa toivottiin tietoa lasten omaishoidontuesta, toimeentulotuesta, saatavista palveluista, rentoutumisesta sekä lasten ensiavusta. Vanhemmille toivottiin mahdollisuutta olla mukana koulussa sekä Winssillä. ADHD-lapsille toivoi yksi vastaaja omia tapahtumia.

Kysyttäessä miten tieto tilaisuuksista ja tapahtumista parhaiten tavoittaisi vastaajat sekä perheet saimme vastauksia 93 kappaletta. Selvästi parhaimmaksi tavaksi tiedottaa on sosiaalinen media, joka pitää sisällään Facebookin ja Instagramin (n = 52). Näistä kaksi vastaajaa esitti toiveen oman Facebook-ryhmän perustamisesta lapsiperheiden tapahtumista ilmoittamista varten, kun tällä hetkellä mainontaa tapahtuu monissa eri ryhmissä ja hukkuu muiden ilmoitusten joukkoon. Toiseksi parhaimpana koettiin Wilma (n = 24) ja tässä nostettiin esille, kuinka viestejä luetaan paremmin mitä tiedotteita. Kolmantena nousi esille paikallislehdet (n = 18), vaikka osa kommentoikin, ettei tilaa lehtiä lainkaan. 13 vastaajaa toivoi tiedon tulevan postin kautta lehtisinä tai kirjeenä. Vastaajista 9 tavoittaisi parhaiten sähköpostilla. Kaupungin nettisivut ja koulu nousi esille viidessä vastauksessa. Muita vastauksia olivat Whatsapp (n = 4), neuvola (n = 3), kauppojen ilmoitustaulut (n = 2), tekstiviesti (n = 1), SnapChat (n = 1), PerhePesän Facebook-sivut (n = 1), päiväkotit (n = 1), kouluterveyden huollon infot (n = 1) sekä ystävät (n = 1).

2.4 Kuusamon viihtyisyys, turvallisuus ja vetovoimaisuus

Kyselylomakkeessa vastaajat saivat kommentoida Kuusamon viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta lisääviä ja vähentäviä tekijöitä avoimiin vastauskenttiin. Vastauksia tuli yhteensä 113. Heistä 60 vastaajaa mainitsi Kuusamon viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta lisääväksi tekijäksi luonnon. Vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä lisääviksi tekijöiksi mainittiin myös monipuoliset harrastusmahdollisuudet, monipuoliset palvelut ja Ruka. Useammassa vastauksessa toivottiin Kuusamon keskustan kehittämistä ja elävöittämistä sekä leikkipuistojen uusimista. Myös julkisen liikenteen ja asumistilanteen parantamisen uskottiin lisäävän alueen vetovoimaisuutta ja viihtyisyyttä. Useamman kerran mainittuja viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta lisääviä tekijöitä olivat myös uusi koulu, hyvät neuvolapalvelut, yhteisöllisyys, työ- ja koulutusmahdollisuudet, sivukylät, pienet koulut ja siisti sekä hyvin hoidettu asuin ympäristö. Useampi vastaaja totesi Kuusamon olevan sopivan pieni kaupunki. Kuusamon turvallisuus mainittiin yhdeksi viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta lisääväksi tekijäksi yhdeksän vastaajan toimesta. He totesivat Kuusamon olevan tällä hetkellä turvallinen ja rauhallinen paikkakunta lapsiperheille.

Viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta vähentäviäkin tekijöitä Kuusamosta löydettiin useita. Esille nousivat erityisesti asuntopula, puutteet julkisessa liikenteessä ja kulkuyhteyksissä, kaivostoiminta, yhteisten paikkojen rikkominen ja sotkeminen esimerkiksi graffiteilla, rikollisuus, vanhat ja huonokuntoiset koulut ja muut rakennukset, epäselvyys koulupiirirajoissa, palvelujen yksipuolisuus ja vähyys, keskustan näivettyminen ja autioituminen, terveystalvelujen vähäisyys ja ruuhkaisuus, koulujen ja päiväkotien tilanpuute, katujen likaisuus ja roskaisuus, koulutusmahdollisuuksien vähyys ja työpaikkojen puute. Lisäksi päätöksentekoon ja politiikkaan toivottiin avoimuutta ja Kuusamoon lisää muutoshalukkuutta sekä myönteisempää asenneilmapiiriä.

Kuusamon turvallisuutta kommentoitiin 73 avoimessa vastauksessa. Turvallisuutta lisääviksi tekijöiksi mainittiin erityisesti yhteisöllisyys, kaupungin pienuus, syrjäinen sijainti muihin kaupunkeihin nähden, Kuusamossa on vähän asukkaita ja he tuntevat toisensa, valaistus, maahanmuuttajien kotouttaminen, syrjäkylät, hyvä terveydenhuolto, rikollisuuden vähäisyys ja poliisi, joka on riittävästi näkyvillä katukuvassa. Kevyenliikenteen väylille toivottiin lisää hidasteita erityisesti koulujen läheisyyteen.

Turvallisuutta vähentäviksi tekijöiksi mainittiin useammassa vastauksessa päihteiden käyttö, kevyenliikenteenväylien vähäisyys, Venäjän läheisyys, pitkät etäisyydet esimerkiksi terveystalveluihin, mielenterveystalveluiden vähentyminen, nuorten pahoinvointi, ihmisten välinpitämättömyys liikenteessä ja huono liikennekäyttäytyminen, valvontakameroiden vähäisyys, puutteet valaistuksessa ja kaivosteollisuuden uhka. Venäjän läheisyys nousi esille turvallisuuden tunnetta heikentävänä asiana seitsemässä vastauksessa, eli meneillään olevalla Ukrainan sodalla on voinut olla vaikutusta kuusamolaisten lapsiperheiden kokemaan turvallisuuteen. Päihteiden käytön osalta esille nousi erityisesti huumeet. Kuusamon keskustassa todettiin myös liikkuvan henkilöitä, jotka käyttäytyvät arvaamattomasti.

2.4.1 Julkisten tilojen hyödyntäminen alueen asukkaiden hyväksi

Kartoituksessa kysyttiin, miten Kuusamon alueella olevia julkisia tiloja voitaisiin hyödyntää nykyistä paremmin alueen asukkaiden hyväksi. Avoimia vastauksia saatiin 53. Useammassa vastauksessa toivottiin, että julkisten tilojen käyttömahdollisuuksista ja vuokrauksesta tiedotettaisiin selvemmin. Kaupungin nettisivuille toivottiin sivustoa, josta näkisi vuokrahinnat ja varauskalenterin.

Sähköinen varausjärjestelmä esimerkiksi liikuntahallin yleisurheilutilan varaamiseen todettiin matalavan kynnystä vuorojen varaamiseen. Lisäksi toivottiin edullisempia vuokria ja lisää maksuttomia vuoroja. Salien vuoromaksuja toivottiin pois perhevuoroilta, mikä kannustaisi perheitä liikkumaan enemmän. Toista maksutonta perheuintivuoroa toivottiin nykyisen yhden vuoron lisäksi. Yhdessä vastauksessa esitettiin, että tiloja voisi lainata tai vuokrata edullisesti yhdistys- ja yksityiskäyttöön esimerkiksi juhlien, kokoontumisten ja tapahtumien järjestämiseen.

Julkisilta tiloilta toivottiin myös pidempiä aukioloaikoja. Lapsille ja nuorille toivottiin paikkaa kokoontua ja viettää aikaa valvotusti, ja koulujen iltakäyttöä toivottiin myös lisättävän. Kouluissa voisi esimerkiksi olla iltaisin teemallisia tapahtumia ja maksuttomia perhevuoroja. Myös toisessa vastauksessa esitettiin, että julkisia tiloja voisi hyödyntää enemmän teemallisten tilaisuuksia järjestämiseen nuorille maksuttomasti. Esimerkkinä hän mainitsi Pokemon-pelin. Nuorille toivottiin myös lisää erilaisia työpajoja ja harrastusmahdollisuuksia erityisesti pojille, kuten puutöitä, mopojen rassausta, seikkailua ja musiikkia matalalla kynnyksellä. Lisäksi Winssin tiloja toivottiin kaikkien käyttöön samaan tapaan kuin Kumppanuustalo Nuotan tilat. Nuorisotilojen toivottiin olevan auki pidempään ja useampana päivänä. Perhekahvilaa toivottiin myös kouluikäisten perheille.

Vastauksissa toivottiin myös lisää edullisten ja maksuttomien kulttuuritapahtumien järjestämistä lapsille ja nuorille. Tiloissa toivottiin järjestettävän myös enemmän musiikkitapahtumia. Kuusamotalolle toivottiin tiloja, joissa olisi huomioitu vauvat ja taaperot vauvamuskarin näkökulmasta. Kuusamotalolta olisi hyvä löytyä vastaajan mielestä taso, jossa lapsen voi riisua ja pukea turvallisesti. Sama koskee uimahallia ja vauvauintia. Kirjastoon toivottiin lisää lapsille suunnattuja tapahtumia.

Myös sivukylien tiloihin toivottiin enemmän toimintaa ja kohtaamispaikkoja. Ruka nousi useamassa vastauksessa esille. Sinne toivottiin enemmän julkisia tiloja, joita voitaisiin hyödyntää, Rukan koululle esimerkiksi joululaulutilaisuuksia ja perhekahvilaa. Yhdessä vastauksessa esitettiin, että jokin lakkautetuista kouluista otettaisiin uudestaan käyttöön. Lisäksi vastauksissa toivottiin asukastupien käyttömahdollisuutta ja eri asuinalueiden yhteisiltamia kaiken ikäisille.

Useampi vastaaja koki, ettei heillä ole tällä hetkellä tietoa julkisista tiloista ja niiden käyttömahdollisuuksista. Yhdessä vastauksessa toivottiin julkisiin tiloihin lisää istumapaikkoja ja mahdollisuutta juoda kahvia. Toinen vastaaja toivoi julkisiin tiloihin ”olohuonetta”. Yhteisiä tiloja toivottiin myös esimerkiksi pyörien ja suksien huoltoa varten. Vastauksista nousi esille myös se, että vaikka

nykyisten olemassa olevien julkisten tilojen monipuolisten käyttömahdollisuuksien tukeminen on tärkeää, tulisi Kuusamossa huomioida laajemmin tilatarpeet ja rakentaa sen mukaan uutta.

Kartoituksen lopussa kysyttiin, haluaisiko vastaaja osallistua asuinalueen kehittämiseen. Vastauksia saatiin 139, joista 59 % (n = 82) vastasi haluavansa ja 41 % (n = 57) ei. Vastaajilla oli mahdollisuus perustella vastauksensa. Kielteisiä vastauksia perusteltiin ajan ja voimavarojen puutteella. Myönteisiin vastauksiin tuli monipuolisemmin erilaisia perusteluja. Vastauksissa koettiin tärkeäksi mahdollisuus vaikuttaa asuinalueen asioihin ja itselle tärkeisiin asioihin. Vastaajat kokivat, että kaikkien asukkaiden ääni ja erilaiset näkemykset olisi tärkeä saada kuuluviin. Useammassa vastauksessa todettiin, että erityisesti lapsiperheiden ääni pitäisi saada paremmin kuuluviin ja kehittämiseen haluttiin osallistua lasten vuoksi. Yhdessä tekemistä ja yhteisöllisyyttä pidettiin vastauksissa tärkeänä.

2.4.2 Tulevaisuuden toiveita Kuusamolle asuin yhteisönä ja elinympäristönä

Perheiltä kysyttiin, millaisia tulevaisuuden toiveita heillä on Kuusamolle asuin ympäristönä ja elinympäristönä. Tähän saimme 76 avointa vastausta.

Eniten vastauksia saatiin vapaa-aikaan liittyen (n = 16), jossa toivotaan kaupungin tukemia monipuolisia harrastusmahdollisuuksia, lapsille ja nuorille mielekästä tekemistä, lapsiperheille retkiä luontoon, leikkikenttien talvikunnossapitoa sekä enemmän tapahtumia.

Toiseksi eniten vastauksia saatiin asumiseen liittyen (n = 14), jossa toivotaan lisää tontteja Kuusamoon, Rukalle ja Käylään, vastaajien mukaan se lisäisi lapsiperheiden muuttoa näille alueille sekä mahdollistaisi pysyvän asumisen. Yhdessä vastauksessa toivottiin mahdollisuutta vakituiseen asumiseen myös loma-asunnoissa lasten koulukyytien vuoksi. Vastauksissa toivottiin myös isompia vuokra-asuntoja perheille ja lisää asuntoja kausityöntekijöille. Paikkakunnalle muuttoon toivottiin myös lisää tukea ja kannustusta.

Kolmantena eniten vastauksia tuli liikenteeseen liittyen (n = 12), jossa nostettiin esille toive liikenneyhteyksien parantamisesta niin julkisen liikenteen kuin muiden kuntien ja kaupunkien välillä. Ruka-Kuusamo välille toivottiin useassa vastauksessa kevyen liikenteen väylää sekä muuallekin parempia pyöräteitä.

Palvelujen osalta saatiin toiveita (n = 9) ilmaisista palveluista, ilmaisesta päivähoidosta, terveyspalvelujen parantamisesta, mielenterveyspalveluihin panostamisesta sekä peruspalveluiden säilyttämisestä. Saman verran vastauksia (n = 9) saatiin luontoon liittyen, jossa toivottiin Kuusamon säilyvän luontokaupunkina, kestävään tulevaisuuteen panostamista ja kahdessa vastauksessa toivottiin lisäksi kaivoksen kieltämistä.

Liikuntapalveluihin liittyen saatiin myös vastauksia (n = 8), jossa toivottiin lähiliikuntapaikkojen lisäämistä ja parantamista, kannustamista ulkoliikuntaan, avantouintimahdollisuutta keskustaan, monitoimihallia sekä liikuntamahdollisuuksien lisäämistä. Saman verran vastauksia (n = 8) saatiin myös kouluihin liittyen, jossa nousi esille toive uusista ja terveistä kouluista sekä päiväkodeista ja erityisesti Nilon ja Nissinvaaran koulu nostettiin vastauksissa esille. Koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta toivottiin myös tilantarpeen huomioimista sekä riittäviä resursseja. Koulutusmahdollisuuksia toivottiin myös lisää.

Sivukylät nousivat esille ja näissä vastauksissa (n = 7) toivottiin syrjäkylien kehittämistä sekä partion tyyppistä toimintaa sivukylille. Yhteisöllisyys nousi esille kuudessa vastauksessa, joissa toivottiin kannustamista yhdessä olemiseen sekä yhteisöllisyyden lisäämiseen. Ruka nousi yhtenä omana teemana esille kuudessa vastauksessa, jossa toivottiin rohkeampaa Rukan vetovoimaisuuden kehittämistä. Lapsiin ja nuoriin panostamista toivottiin viidessä vastauksessa, joka piti sisälleen toiveen vähävaraisten lapsiperheiden tukemisesta.

Nuotiopaikat nousivat esille (n = 4) ja niiden osalta toivottiin nettiin tietoa yleisistä nuotiopaikoista sekä lisää laavupaikkoja keskustaan järvien rannoille. Näiden lisäksi toivottiin (n = 3) vielä Kuusamoon uusia palveluita, joka toisi lisää työpaikkoja sekä turvallisuuden säilymistä (n = 2) ja viihtyisyyden lisäämistä (n = 1).

2.5 Avoin palaute

Kartoituksen lopussa vastaajille annettiin mahdollisuus avoimeen palautteeseen. Vastauksia kerätyi 26 kappaletta.

”Hyvä kysely! Tärkeä aihe. Moni asia on jo hyvin lapsiperheen näkökulmasta täällä Kuusamossa, mutta hyvä, että halutaan edelleen kehittää!”

"Hieno ja monipuolinen kysely, kiitos tästä! Pahoittelen vielä kyynistä ulosantia. Olen oikeasti ihan hyväntahtoinen, vain yllirasittunut. Teette siellä lomakkeen toisella puolella tärkeää työtä"

" Hienoa että kartoitatte tällaista!"

"Toivottavasti kyselystä on hyötyä ja kehittämis ehdotukset viedään eteenpäin."

"Lisää tällaisia kyselyitä."

"Tähän kartoitukseen vastaaminen oli todella vaikeaa."

"Miten nuoret voivat lähteä opiskelemaan yläkoulun jälkeen Kuusamon keskustaan, kun ei julkisilla pääse?"

"Liian pitkä kysely."

"Kuusamoon pitäisi saada paremmat palvelut terveydenhuoltoon lapsille. Oma lastenlääkäri, jolle voi varata sairausvastaanotolle ajan. Lisäksi yksityisille lisää palveluja siten, että siellä olisi osaavia lastenlääkäreitä, jos haluaa käyttää vakuutusta. Kulkuyhteyksiä paremmaksi, että Kuusamosta pääsisi esim. Ouluun junalla. Ilman ajokorttia on vaikea kulkea tai matkustaa pienen lapsen kanssa."

"Uusille paikkakuntalaisille paremmiin mahdollisuuksiin tutustua muihin uusiin. Esim. syksyisin yhteinen hengailutilaisuus/cocktailtilaisuus tmv. Lapsille enemmän kulttuuritapahtumia, konsertteja tmv."

"Kiitos kun kartoitatte mielipiteitä ja toiveita!"

"Unohtui rastittaa kaupungin varhaiskasvatuksen palveluista positiivista on lapsiperheiden tukeminen päivähoitomaksuissa yksityisellä puolella. Palvelusetelihakemus on upea juttu ja siitä kiitollinen kaupungille."

"Monitoimihalli."

"Lasten ja nuorten kannalta Kuusamoon olisi hyvä saada monitoimihalli."

"Toivottavasti keräämämme vastaukset ovat arvokkaita ja näiden perusteella syrjässä asuvien ahdinko tulee ilmi ja näiden perheiden hyvinvointiin panostettaisiin enemmän."

"Turhan paljon avoimia kirjoituskenttiä."

"Hienoa, että palveluita halutaan kehittää. Tilanne on jo nyt tosi hyvä."

"Tämä maailmanmeno, joka keskittyy pelkästään tehokkuuteen, keskittämiseen, kaiken tuotteistamiseen ja pyörii raha- sekä talouskeskeisesti ei ole perheiden hyvinvoinnin kannalta kestävää toimintaa. Aidolle ei ole enää sijaa, sen sijaan me ostetaan todistuksia ja sertifikaatteja, että meiltä löytyy näyttöä, täydellistä ihmisen potentiaalin tuhlaamista... noh, ainakin näennäisesti on taas "luotu" työpaikkoja erilaisille asiantuntijoille. Tässä kunnassa ei myöskään olla yrittäjämön- teisiä ellet raota kukkaroa isoille herroille, yhteistyö toimii vain ja ainoastaan sisäsiittoisesti. Kunnalle kelpaa ne verorahat ja myönteinen näkyvyys mutta mitään tukea ei kunta anna."

"Todella hyvä opinnäytetyön aihe!"

"Tämä oli hyvä kysely ja toivottavasti nämä menisivät myös eteenpäin ja pääsisi vaikka joskus myös käytäntöön osa."

"Olin lasteni kanssa muuttamassa Ouluun, mutta Kuusamon turvallisuuden takia päätimme jäädä toistaiseksi vielä tänne. Täällä lapsilla on turvallista asua, vapaa ajalle ei heille vain ole mitään puuhaa koska rahat ovat tiukilla en voi viikoittain viedä heitä elokuviin tai ajaa vaeltamaan tai Rukalle. Siispä olemme kotona ja yritämme omassa pihassa keksiä puuhaa. Tuntuu että muut lapset ovat jämähtäneet suurimmaksi osaksi koteihinsa pelien ääreen siksi omillani ei ole vapaa-

ajalla kaveripuuhaa koska heille vastaus on, että kaverit pelaavat niin ei voi tulla esim. kylään tai ulos.”

”Kiitos, tärkeä kysely. Toivottavasti vastauksia voi hyödyntää.”

”Kiva kysely. Toivottavasti saatte paljon vastauksia.”

”Kuusamo on ihana paikka asua mutta lapsiperheitä pitäisi huomioida enemmän esim. isompia asuntoja ja leikkipaikkoja.”